

11991n Euskal Herriko I. Soziolinguistikazko Inkesta egin zen eta emaitzak *Euskararen jarraipena. La Continuidad del Euskera. La Continuité de la Langue Basque* lanean argitaratu ziren.

1996an egin zen Euskal Herriko II. Soziolinguistikazko Inkestan, 1991n lehenengo inkestan egin zen moduan, Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako Sailordetza, Nafarroako Hizkuntza Politikarako Zuzendaritza Nagusia eta Iparraldeko Euskal Kultur Erakundea elkarlanean aritu dira ikerketaren fase desberdinetan, hau da, galdesortak diseinatu, prestatu eta lurralde bakoitzari egokitzerakoan, lagin finkapenean, datu-bilketan eta txostenen idazketan.

Oraingoan ere, Montrealeko Université de Québeceko R. Bourhis jaunaren aholkularitza eta ekarpenak balio handikoak izan dira.

Euskal Herriko II. Soziolinguistikazko Inkestaren helburuak honakoak izan dira:

- Euskal Herriaren gaur egungo egoera soziolinguiskoaren azterketa sakona egitea, ondoko gaiei buruz dagoen informazioa egiaztatzeko: hizkuntza-gaitasunaren bilakaera; euskararen erabilera etxean, familiarik kanpoko gertuko komunitatean, lanean eta eremurik formalenetan; aldi berean, euskararen erabilera sustatzeko hartu beharreko neurriei buruz biztanleriaren interes eta jarreretan sakontzea; familia bidezko transmisioari buruzko diagnostia egitea eta euskaldunberrien erakarpina eta hizkuntza-jokabidea aztertzea.

- Maila ezberdinetan informazioa lortzea, hala nola:
  - Maila sinkronikoan: hizkuntzaren gaur egungo egoera ezagutzea.
  - Maila diakronikoan: maila bereko informazioan oinarrituta, hizkuntzaren bilakaera ezagutzea, 1991ko I. Soziolinguistikazko Inkestako datuekin alderatuz.

Soziolinguistikazko inkesta honen emaitzek alde aurretik egindako ikerketen ondorioak berretsi egin dituzte. Gainera, argi eta garbi ikusten dira azken 15 urteotan hizkuntza-politikak lortu dituen emaitzak Euskal Autonomi Erkidegoan. Euskararen galera inbertitu egin da eta euskararen familia bidezko transmisioa hazi, pixkanaka baina etengabe. Halaber, batez ere hezkuntza-sistemari esker, euskarak hiztun asko irabazi ditu gazteen artean eta, azkenik, euskararen erabilerak gora egin du seme-alaben artean, lagunartean, lanean eta eremurik formalenetan.

Euskal Autonomia Erkidegoan laginen diseinua eta prestakuntza Euskal Estatistika Erakundeak (EUSTATEk) egin du. Bestalde, Gizaker eta Araldi enpresek egin dute landa-lana.

Informazio-bilketa 1995eko abendua eta 1996ko otsaila bitartean egin da. Inkestatu bakoitzari etxean egin zaio inkesta, egituratutako galdesorta erabiliz.

15 urtetik gorako biztanleei zuzendutako laginak 3.495 inkesta bildu ditu: Araban 778 inkesta, Bizkaian 1.398 inkesta eta Gipuzkoan 1.319.

Lurralde bakoitzean 15 urtetik gorako biztanleriari proiektatu zaizkio emaitzak, 1991ko zentsuan jasotako datuetan oinarrituta. Gainera, lurralde bakoitzeko emaitzak ponderatu egin dira, 15 urtetik gorako biztanleriaren banaketa sexuaren, adinaren eta jarduera-adarraren arabera. Euskaldunen eta erdaldunen banaketa ere hartu da kontuan.

Euskal Autonomia Erkidegoan, inkestak zein zentsu-sekzioan (konglomeratutan) egin behar ziren erabakitzeko, etapa anitzeko laginketa geruzatua erabili da. Konglomeratu bakoitzean, familiak modu sistematikoan aukeratu dira eta familia bakoitzean norbanakoaren aukeraketa ausazkoa izan da.

Euskal Autonomia Erkidegoko lagin osoaren laginketa-errorea $\pm 2,1$ ekoa da %95,5eko konfiantza-mailarako eta $p=q=\%50$. Konfiantza-maila bererako, lurraldekako laginketa-erroreak honako hauek dira: $\pm 4,4$ koa Araban, $\pm 3,1$ ekoa Bizkaian eta $\pm 3,0$ koa Gipuzkoan.

HIZKUNTZA-GAITASUNA

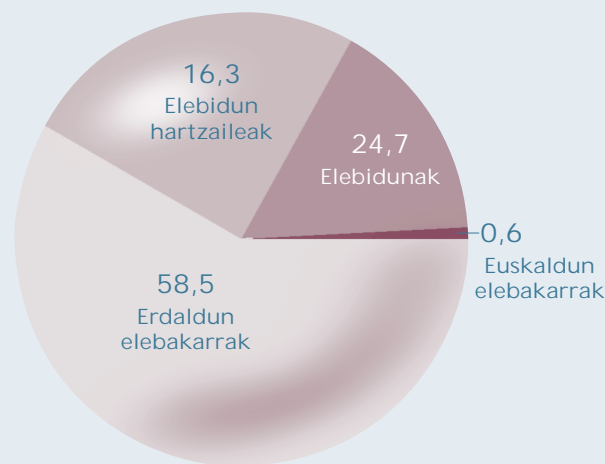
Biztanleria hizkuntza-gaitasunaren arabera

Euskal Autonomia Erkidegoan, lau biztanletik bat (%24,7) elebiduna da, seitek bat (%16,3) elebidun hartzailea eta erdia baino gehiago (%58,5) erdaldun elebakarra

Euskal Autonomia Erkidegoan kontaktuan dauden bi hizkuntzetako bakoitzean, hots, euskaraz eta gaztelaniaz, hiritarrek daukaten hizkuntza-gaitasunaren arabera, lau talde bereizi behar dira:

- **Euskaldun elebakarrak:** “ongi” hitz egiten dute euskaraz, eta gaztelaniaz ez dute “ongi” hitz egiten. 15 urtetik gorakoen artean %0,6 baino ez dira, hots, 9.900 lagun, gutxi gorabehera.
- **Elebidunak:** “ongi” edo “nahiko ongi” moldatzen dira euskaraz eta gaztelaniaz. Talde honetakoak biztanleriaren laurdena dira (%24,7), hots, 438.400 pertsona.
- **Elebidun hartzaileak:** euskaraz “zertxobait” dakite, edo, hitz egin ez

HIZKUNTZA-GAITASUNA. EAE (%)

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

arren, “ongi” edo “nahiko ongi” ulertzen edo irakurtzen dute. Biztanleriaren %16,3 dira, hau da, 290.200 pertsona inguru.

- **Erdaldun elebakarrak:** gaztelaniaz baino ez dakitenak. Euskal Autonomia Erkidegoko biztanleen erdia baino gehiago dira (%58,5), 1.040.000 pertsona inguru.

**Araban eta Bizkaian erdaldun elebakarrak gehiago nabarmena dira (%77,6 eta %63,5 hurrenez hurren).
Gipuzkoan, aldiz, elebidunak (%43,2) erdaldun elebakarrak baino gehixeago dira (%42,1)**

Hizkuntza-gaitasuna desberdina da lurralde batetik bestera, eta Gipuzkoa argi bereizten da Bizkaia eta Arabatik.

- **Araban**, biztanle gehienak (%77,6) erdaldun elebakarrak dira. Elebidun hartzaileak %14,6 dira, eta elebidunak %7,8 besterik ez.
- **Bizkaian** ere elebakar erdaldunak dira gehiengoa (%63,5), baina proportzio txikiagoan. Elebidun hartzaileen portzentaia %18,4koa da, eta ia ez dago euskaldun elebakarrik (%0,3).

- **Gipuzkoan**, ordea, elebidunak (%43,2) erdaldun elebakarrak (%42,1) baino pittin bat gehiago dira. Elebidun hartzaileak %13,5 dira, eta euskaldun elebakarren talde bat badago, txikia (%1,2) baina oso adierazgarria.

Euskal Autonomia Erkidegoan 15 urtetik gora duten 438.400 elebidunak honela banatuta daude hiru lurraldeetan: 247.400 (%56,4) Gipuzkoan bizi dira, 172.800 (%39,4) Bizkaian eta 18.200 (%4,2) Araban. Alegia, elebidunetatik erdia baino gehiago gipuzkoarrak dira, eta arabarrak, aldiz, gutxi batzuk baino ez.

Konparatzen badira datu horiek 1991ko I. Soziolinguistikazko Inkestan lortutakoekin, argi azaltzen da azken bost urteotan:

- elebidunak 37.000 gehiago direla eta elebidun hartzaileak 140.000 gehiago (igoerarik nabariena Bizkaian gertatu da);
- elebakar euskaldunak 8.000 pertsona gutxiago direla egun, eta elebakar erdaldunak 130.000 gutxiago.

HIZKUNTZA-GAITASUNA LURRALDEKA

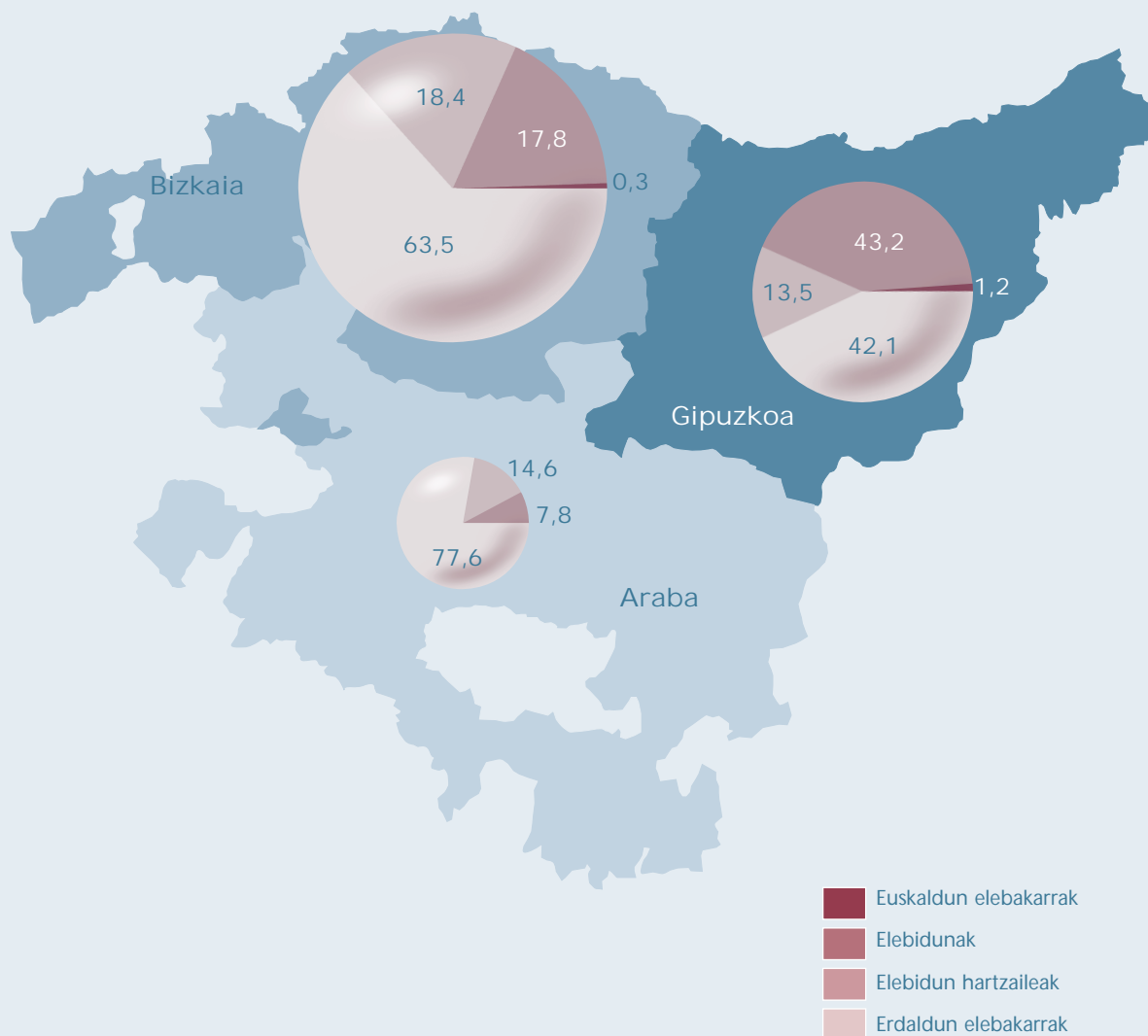
	EAE-1996		ARABA		BIZKAIA		GIPUZKOA	
	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%
GUZTIRA	1.778.500	100,0	234.000	100,0	971.900	100,0	572.600	100,0
Euskaldun elebakarrak	9.900	0,6			3.100	0,3	6.800	1,2
Elebidunak	438.400	24,7	18.200	7,8	172.800	17,8	247.400	43,2
Elebidun hartzaileak	290.200	16,3	34.100	14,6	179.000	18,4	77.100	13,5
Erdaldun elebakarrak	1.040.000	58,5	181.700	77,6	617.000	63,5	241.300	42,1

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

	EAE-1991		ARABA		BIZKAIA		GIPUZKOA	
	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%
GUZTIRA	1.741.600	100,0	221.700	100,0	958.700	100,0	561.200	100,0
Euskaldun elebakarrak	17.900	1,0			6.600	0,7	11.300	2,0
Elebidunak	401.500	23,1	15.600	7,0	151.800	15,8	234.100	41,7
Elebidun hartzaileak	148.700	8,5	16.700	7,5	72.000	7,5	60.000	10,7
Erdaldun elebakarrak	1.173.500	67,4	189.400	85,4	728.300	76,0	255.800	45,6

Iturria: 1991ko soziolinguistikazko inkesta.

HIZKUNTZA-GAITASUNA LURRALDEKA (%)

Oharra: zirkuluen tamaina lurralde bakoitzeko biztanleriaren arabera da.

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

Hizkuntza-gaitasuna adinaren arabera

Euskara hiru lurraldeetan ari da berreskuratzen, batez ere elebidunek eta, bereziki, elebidun hartzaileek gazteen artean izan duten gorakadari esker

Hizkuntza-gaitasunak adinaren arabera duen bilakaera aztertzean ere antzeko joera ikus dezakegu Euskal Autonomia Erkidegoko hiru lurraldeetan:

- Euskaldun elebakarrak 64 urtetik gorako pertsonak dira gehienbat, talde hori, beraz, desagertuz doa, 1991n egin zen I. Soziolinguistikazko Inkestatik ateratako datuek erakusten duten bezala.
- Elebidunen proportzioa txikiagoa da 35 eta 64 urte bitartekoen artean 64 urtetik gorako pertsonen artean baino, baina proportzio hori dexente igotzen doa gazteen artean, batez ere 25 urtetik beherako artean.
- Elebidun hartzaileen kopuruak nabarmenki egiten du gora gazteen artean.
- Erdaldun elebakarren kopurua asko jaisten da gazteen artean, elebidunen eta, batik bat, elebidun hartzaileen gorakadaren eraginez.

a) Araba

- Elebidunek gutxiengo txikia osatzen dute (%5 inguru) 34 urtetik gorako artean, baina haien proportzioa ia bi halako da (%9) 25 eta 34 urte bitarteko adin-taldean (60ko hamarkadan jaioen artean), eta hiru bider handiagoa (%16) 16 eta 24 urte bitartekoen artean (70eko hamarkadan jaioen artean). Gainera, 1991ko Zentsuko datuen arabera, joera hori sendotzen ari da orain 10-15 urte dauzkaten artean (80ko hamarkadan jaioen artean), haien artetik %20 elebidunak baitira.
- Are ikusgarriagoa da elebidun hartzaileen proportzioak gazteen artean izan duen gorakada. Izan ere, 34 urtetik gorako %4koa izatetik 25-34 urtekoen %22ra eta 16-24 urtekoen %42ra pasatu da.
- Zer esanik ez, erdaldun elebakarren joera alderantzizkoa da. Hau da, 34 urte baino gehiagoko biztanleen ia erabateko gehiengo izatetik (%90 baino gehiago) erdira baino gutxiagora jaisten da (%42ra hain zuzen) 16 eta 24 urte bitarteko gazteen artean.

Datu hauek aditzera ematen dute aldaketa sakona ari dela gertatzen Arabako mapa soziolinguistikoa, oraindik ere argi antzeman ezin dena agian, baina berandu baino lehen begien bistakoa izatera iritsiko dena.

b) Bizkaia

- Elebidunak %20 dira 64 urtetik gorakoen artean, eta %15 besterik ez 35 eta 64 urte bitarteko lagun artean. Aldiz, beheranzko joera hori gazteen kasuan aldatu egiten da, %18ra igotzen baita 25 eta 34 urte bitarteko artean, eta %24ra 16 eta 24 urteko adin-taldean. Gorakada horri eutsi egiten zaio 10 eta 15 urte bitartean dauzkatenen artean, haien artean %30 elebidunak baitira 1991ko Zentsuko datuen arabera.
- Araban bezalaxe, gazteen artean oso nabarmena da elebidun hartzailen kopuruaren igoera; izan ere, 50 urte edo gehiago dituztenen artean %5 ingurukoa izatetik %31ra igo da 25 eta 34 urteko gazteen artean, eta %45era 16 eta 24 urtekoen artean.
- Bestalde, erdaldun elebakarrak erdira baino gutxiagora jaitsi dira. Izan ere, 34 urtetik gorakoen artean %75 inguru diren bitartean, 16-24 urteko gazteen artean %31 dira.

HIZKUNTZA-GAITASUNA ADINAREN ARABERA LURRALDEKA (%)

	ADIN-TALDEAK						
	GUZTIRA	≥ 65 1931 edo lehenago	50 - 64 1932 - 1946	35 - 49 1947 - 1961	25 - 34 1962 - 1971	16 - 24 1972 - 1980	10 - 15 ^(*) 1981 - 1986
EAE	100	100	100	100	100	100	100
Euskaldun elebakarrak	1	3	0	0			
Elebidunak	25	26	21	21	25	33	40
Elebidun hartzailak	16	5	6	11	27	37	32
Erdaldun elebakarrak	58	67	73	68	48	30	28
ARABA	100	100	100	100	100	100	100
Elebidunak	8	5	4	6	9	16	20
Elebidun hartzailak	15	4	3	5	22	42	41
Erdaldun elebakarrak	78	91	93	89	69	42	39
BIZKAIA	100	100	100	100	100	100	100
Euskaldun elebakarrak	0	2	0				
Elebidunak	18	20	14	15	18	24	30
Elebidun hartzailak	18	4	6	12	31	45	36
Erdaldun elebakarrak	63	75	80	74	51	31	33
GIPUZKOA	100	100	100	100	100	100	100
Euskaldun elebakarrak	1	5	1	0			
Elebidunak	43	45	39	39	43	54	66
Elebidun hartzailak	13	6	6	12	21	23	20
Erdaldun elebakarrak	42	44	54	49	36	23	14

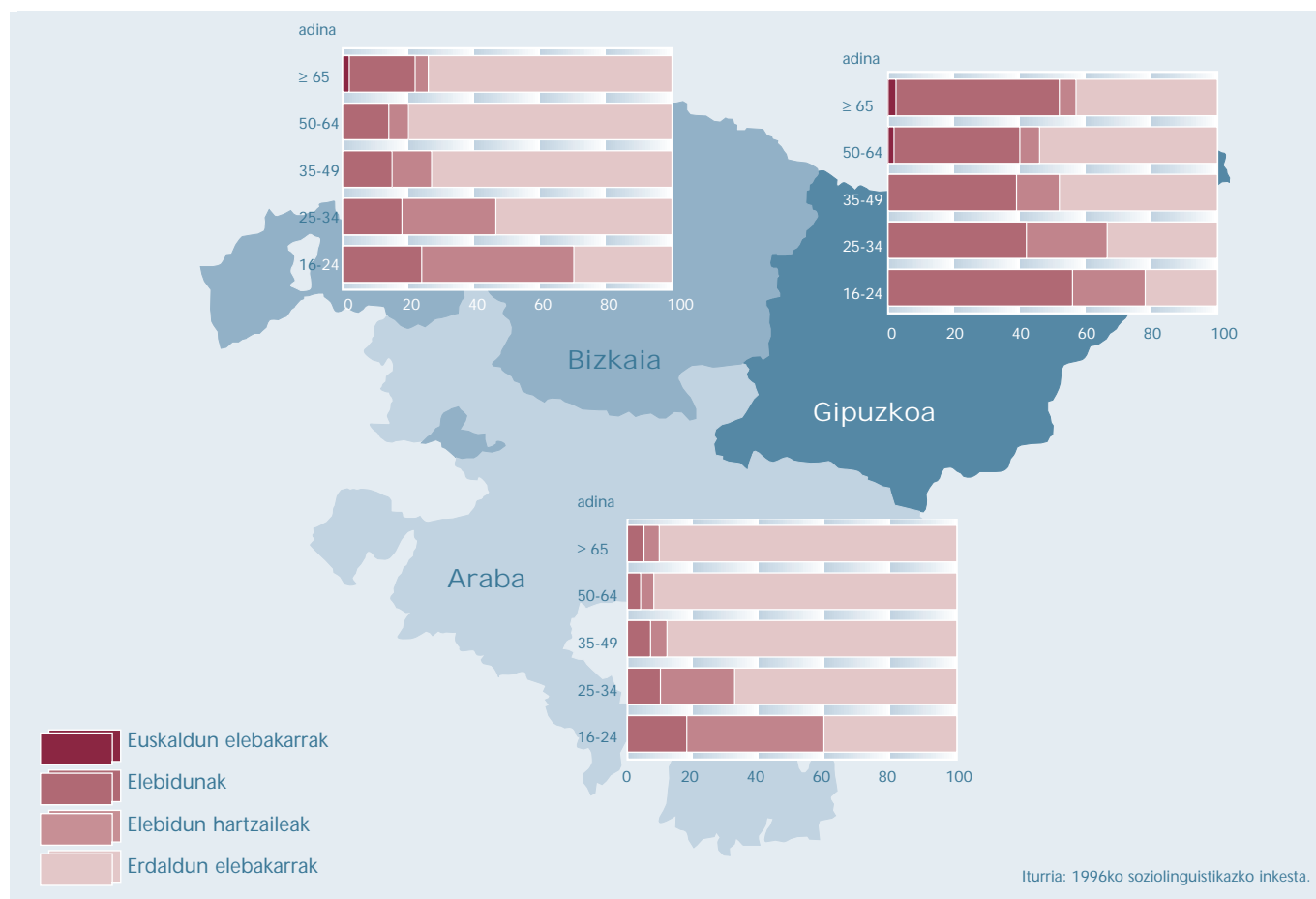
(*) 1991ko Zentsua: euskaldunak, ia-euskaldunak eta erdaldunak (10-15 urte).

Iturria: 1996ko soziolinguistikako inkesta.

c) Gipuzkoa

- Elebidunak %45 dira 64 urtetik gorakoen artean, eta %39, aldiz, 35 eta 64 urte bitarteko pertsonen artean; joera hori, Bizkaian bezala, gazteen kasuan aldatu egiten da, %43ra igotzen baita 25 eta 34 urte bitarteko artean, eta %54ra 16-24 urteko adin-taldean. Gainera, gorakada horri eutsi egiten zaio 10 eta 15 urte bitarteko gazteen artean, horietatik %66 elebidunak baitira 1991ko Zentsuko datuen arabera.
  - Elebidun hartzaileen portzentaia 50 urte edo gehiagoko arteko %6koa izatetik %20 ingurura igo da 35 urte baino gutxiago dituztenen artean.
  - Azkenik, erdaldun elebakarrak erdia baino gutxiagora jaitsi dira. Izan ere, 34 urtetik gorako artean %50 inguru diren bitartean, 16 eta 24 urteko gazteen artean %23 dira.
- Beraz, elebidunak gehiago argia dira 25 urte baino gutxiagoko gazte gipuzkoarren artean eta erdaldun elebakarrak gero eta argiago ari dira gutxiengo bilakatzen.

HIZKUNTZA-GAITASUNA ADINAREN ARABERA LURRALDEKA (%)

Hizkuntza- gaitasuneko lau taldeen ezaugarriak

Euskaldun elebakarren, hau da, euskaraz hitz egiten dutenen eta gaztelaniaz hitz egiten ez dutenen ezaugarriak ondoko hauek dira:

- Euskal Autonomia Erkidegoan jaioko dira, haietako gehienak Gipuzkoan, guraso euskaldunak izan dituzte eta euskara izan dute lehen hizkuntza.
- Haien familia eta gertuko komunitatea erabat euskaldunak dira.
- 50 urtetik gorakoak dira, gehienek 64 urte baino gehiago dituzte eta ia eskolatu gabeak dira.
- 25.000 biztanletik beherako udalerrietan bizi dira.
- Oso euskaltzaleak dira eta euskararen erabilera bultzatzearen alde daude.

Elebidunek, hau da, euskaraz eta gaztelaniaz hitz egiten dutenek, honako ezaugarriak dituzte:

- Euskal Autonomia Erkidegoan jaioko dira (erdia baino gehiago Gipuzkoan) eta gehienek guraso euskaldunak izan dituzte.
- Lehen hizkuntza euskara izan dute gehienek, baina badago lehen hizkuntza gaztelania izan duen portzentaia handitxo bat ere (%18).
- Haien familia euskalduna da ia osoki, baina ez ordea gertuko komunitatea (lagunartea eta lan-giroa).
- Hirutik bi 25.000 biztanle baino gutxiagoko udalerrietan bizi dira, eta gainontzekoak hiriguneetan edo erdi-hiriguneetan.
- Oso euskaltzaleak dira eta euskara bultzatzearen alde daude.

Dena dela, elebidun arabarrek osatzen duten gutxiengo txikiak beste era bateko ezaugarriak

ditu. Izan ere, erdiak baino gehiagok (%59) gaztelania izan du lehen hizkuntza eta gehienek 35 urte baino gutxiago dituzte, hiriguneetan (Vitoria-Gasteizen batik bat) bizi dira eta ez daukate inguru euskaldunik.

Elebidun hartzaileak, hau da, euskaraz zertxobait hitz egiten dutenak, gazteak dira gehienbat, izan ere lautik hiruk 35 urte baino gutxiago baitituzte. Gainera:

- Lehen hizkuntza gaztelania izan dute, baina badago lehen hizkuntza euskara edo gaztelaniarekin batera euskara ere izan duen portzentaia txiki bat ere (%15).
- Haien familia eta gertuko komunitatea erdaldunagoak dira euskaldunak baino.
- Hiriguneetan edo erdi-hiriguneetan bizi dira batez ere.
- Euskara eskolan (A ereduan) edo, batez ere, irakaskuntza-sistematik kanpo ikasi dute.
- Gazteak izanik, duten ikasketa-maila batez bestekoa baino handiagoa da.
- Oro har, euskaltzaleak dira.

Erdaldun elebakarrak, hau da, euskara ez dakitenak eta ulertzen ez dutenak, biztanleriaren erdia baino gehiago dira (%58,5), eta haien ezaugarriak honakoak dira:

- Gaztelania izan dute lehen hizkuntza.
- Haien familia eta gertuko komunitatea erdaldunak dira.
- Hiriguneetan edo erdi-hiriguneetan bizi dira.
- Ia erdia etorkina da, eta laurdena etorkinen seme-alaba.
- Haietatik %26 euskararen erabilera bultzatzearen alde daude, %20 aurka, eta besteek ez dute aldeko edo aurkako jarrera argirik adierazten.
- Haien batez besteko adina biztanleriaren batez bestekoaren gainetik dago.

Elebidunen tipologia

Elebidunen arteko herena baino gehiago hobeto mintzatzen da gaztelaniaz euskaraz baino. Araban, proportzio hori bi herenera igotzen da

Elebidunen artean hiru talde bereiz ditzakegu hizkuntza-gaitasun erlatiboaren arabera, hau da, euskaraz edo gaztelaniaz aritzeko erraztasunaren arabera:

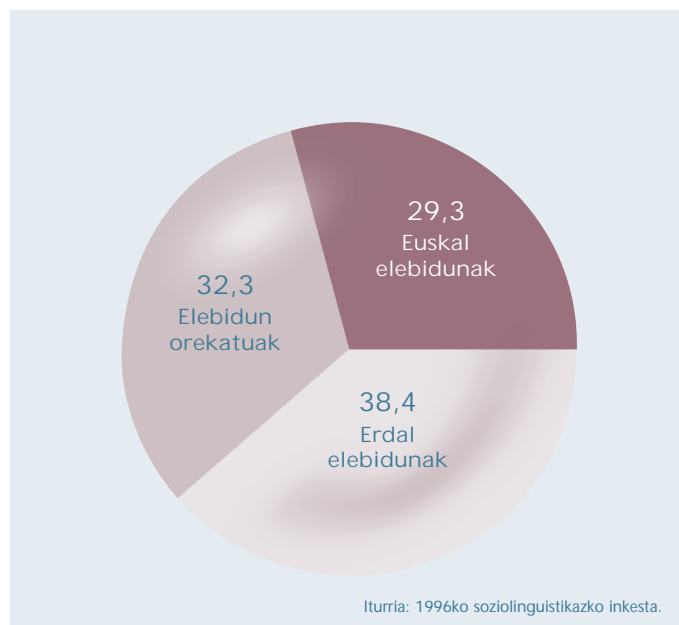
- **Euskal elebidunak:** euskaraz errazago moldatzen dira gaztelaniaz baino. Euskal Autonomia Erkidegoko elebidunen artetik %29,3 dira.
- **Elebidun orekatuak:** bi hizkuntzetan berdin moldatzen dira. Elebidunen artetik %32,3 dira.
- **Erdal elebidunak:** gaztelaniaz hobeto moldatzen dira. Alde txikiagatik bada ere, talderik handiena osatzen dute (%38,4).

Hau oso sailkapen garrantzitsua da. Izan ere, euskararen erabilera aztertzean ikusiko den bezala, elebidunek hizkuntza batean eta bestean moldatzeko duten erraztasunak dexente baldintzatzen baitu.

Hizkuntza-gaitasun erlatiboan alde nabariak daude lurralde batetik bestera: Gipuzkoa argi eta garbi bereizten da Bizkaitik, eta Bizkaia Arabatik:

- **Arabian** hiru elebidunetik bi (%69,1) hobeto moldatzen dira gaztelaniaz, lautik bat (%24,9) elebidun orekatua da, eta gutxiengo txikia (%6,0) baino ez da euskaraz hobeto moldatzen.

ELEBIDUNEN TIPOLOGIA. EAE (%)

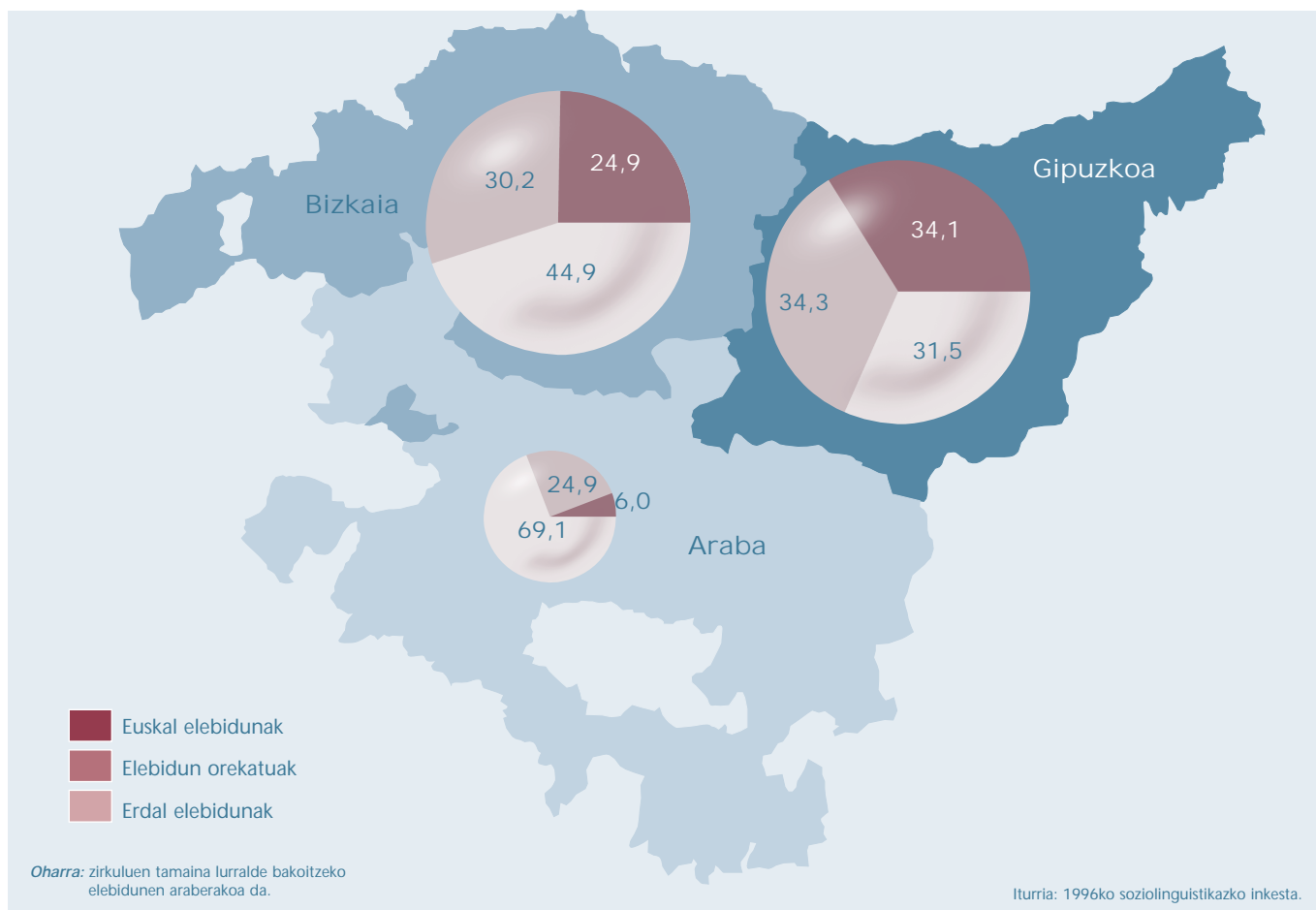
- **Bizkaian** ere gaztelaniaz hobeto hitz egiten dutenak dira talderik handiena, baina erdira iritsi gabe (%44,9). Ia hirutik bat (%30,2) berdintsu moldatzen dira hizkuntza batean eta bestean, eta lautik bat (%24,9) hobeto moldatzen da euskaraz.
- **Gipuzkoan** hiru taldeak paretsu daude kopuru aldetik: elebidunen %34,1 hobeto moldatzen dira euskaraz, %34,3 berdin hizkuntza batean zein bestean eta %31,5 hobeto gaztelaniaz.

ELEBIDUNEN TIPOLOGIA LURRALDEKA

	EAE		ARABA		BIZKAIA		GIPUZKOA	
	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%
Elebidunak	438.400	100,0	18.200	100,0	172.800	100,0	247.400	100,0
Euskal elebidunak	128.500	29,3	1.100	6,0	43.000	24,9	84.400	34,1
Elebidun orekatuak	141.700	32,3	4.500	24,9	52.200	30,2	85.000	34,3
Erdal elebidunak	168.200	38,4	12.600	69,1	77.600	44,9	78.000	31,5

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

ELEBIDUNEN TIPOLOGIA LURRALDEKA (%)

Gaztelaniaz hobeki moldatzen diren elebidunen proportzioa handiagoa da adinean behera egiten den heinean. Hala ere, Gipuzkoan, joera hori nabarmenki aldatzen da gazteen artean

Euskal Autonomia Erkidegoko joera orokor gisa, esan dezakegu adinean jaitsi ahala goraka doala gaztelaniaz hobeki moldatzen diren elebidunen proportzioa eta beheraka, ordea, hobeki euskaraz moldatzen direnena. Dena dela, joera hori aldatu egiten da 16 eta 24 urte bitarteko gazteen artean, Gipuzkoan nabarmenki, eta Bizkaian neurri txikiagoan.

- **Arabak** euskal elebidunak gutxiengo txikia dira 50 urte edo gehiago dituztenen artean, eta ia hutsaren pare 35 urte baino gutxiagokoen artean. Erdal elebidunak, aldiz, erdia dira 50 urte edo gehiagokoen artean, eta hiru laurden, 25 eta 34 urte bitarteko elebidunen artean; 16 eta 24 urtekoen taldean ere antzeko proportzioan daude. Azkenik, bi hizkuntzetan berdin moldatzen diren elebidunen portzentaia maila beretsuan dago (laurdena baino gutxiago) 50 urtetik beherakoen artean.
- **Bizkaian** euskal elebidunen portzentaian dexenteko beherakada ikusten da adinean jaitsi ahala, hasi 64 urtetik gorakoen %42tik eta 25-34 urtekoen %7raino; aldiz, zertxobait gora egiten du (%10) 16 eta 24 urte bitarteko gazteen artean.

Aitzitik, gaztelaniaz hobeto moldatzen diren portzentaia etengabe egiten du gora adinean jaitsi ahala, hasi 64 urtetik gorakoen %32tik eta 16-24 urteko gazteen %64raino. Hazkunde hori, gainera, ez da moteldu gazteen artean.

Azkenik, elebidun orekatuen kopurua, goreneko maila 25-34 urtekoen %38an erdietsi ondoren, %25era jaisten da 16 eta 24 urte bitarteko artean.

- **Gipuzkoan** ere oso handia da adinean behera egin ahala euskaraz hobeto moldatzen diren elebidunen portzentaia beherakada. Izan ere, %56 dira 64 urtetik gorakoen artean eta %17, ordea, 25 eta 34 urte bitarteko artean. Aldiz, 16 eta 24 urte bitarteko gazteen artean halako igoera garrantzitsua antzeman daiteke, %28ra iristen baita.

Bestalde, gaztelaniaz hobeto moldatzen diren elebidunen portzentaia gora egiten du adin-taldeetan jaitsi ahala, hasi 64 urtetik gorakoen %15etik eta 24-35 urtekoen %52raino; aldiz, joera horrek kontrako bidea hartzen du 16 eta 24 urte bitarteko gazteen artean, 20 puntu jaitsi eta %31n geratzen baita.

Azkenik, hizkuntza batean zein bestean berdin moldatzen diren elebidunen portzentaia mantso baina etengabe egiten du gora adinean jaitsi ahala, 16 eta 24 urte bitarteko artean, %41ekin talderik ugariena izatera iritsi arte.

Elebidunen artean, gazteenak, hau da, 16 eta 24 urte bitartekoak bakarrik kontuan hartuz gero, zera ikusten da:

- Araban eta Bizkaian, gazteen artean elebidunen portzentaia gorakada handia izan duen arren, gutxiengoa dira oraindik eta hobeto moldatzen dira gaztelaniaz euskaraz baino;
- aldiz, Gipuzkoan elebidunak gehiengoa dira eta haietako zati handi bat berdintsu moldatzen da hizkuntza batean zein bestean, edo euskaraz hobeto.

Desberdintasun hori nabarmena da eta badu islarik gazteen arteko euskararen erabileran, izan ere, hizkuntza-gaitasun erlatiboa eta sareko (ingurune) elebidunen dentsitatea faktore eraginkorak dira erabileran, beranduago ikusiko den bezala.

ELEBIDUNAK ADINAREN ARABERA LURRALDEKA (%)

	ADIN-TALDEAK					
	TOTAL	≥ 65 1931 edo lehenago	50 - 64 1932 - 1946	35 - 49 1947 - 1961	25 - 34 1962 - 1971	16 - 24 1972 - 1980
EAE	100	100	100	100	100	100
Elebidunak	25	26	21	21	25	33
Euskal elebidunak	29	49	44	27	12	19
Elebidun orekatuak	32	28	32	34	34	33
Erdal elebidunak	38	23	24	39	54	47
ARABA	100	100	100	100	100	100
Elebidunak	8	4	4	6	9	16
Euskal elebidunak	6	14	14	11	2	1
Elebidun orekatuak	25	34	34	22	22	23
Erdal elebidunak	69	51	51	66	75	76
BIZKAIA	100	100	100	100	100	100
Elebidunak	18	20	14	15	18	24
Euskal elebidunak	25	42	42	27	7	10
Elebidun orekatuak	30	26	32	30	38	25
Erdal elebidunak	45	32	25	43	55	64
GIPUZKOA	100	100	100	100	100	100
Elebidunak	43	45	39	39	43	54
Euskal elebidunak	34	56	46	27	17	28
Elebidun orekatuak	34	29	32	37	31	41
Erdal elebidunak	32	15	22	35	52	31

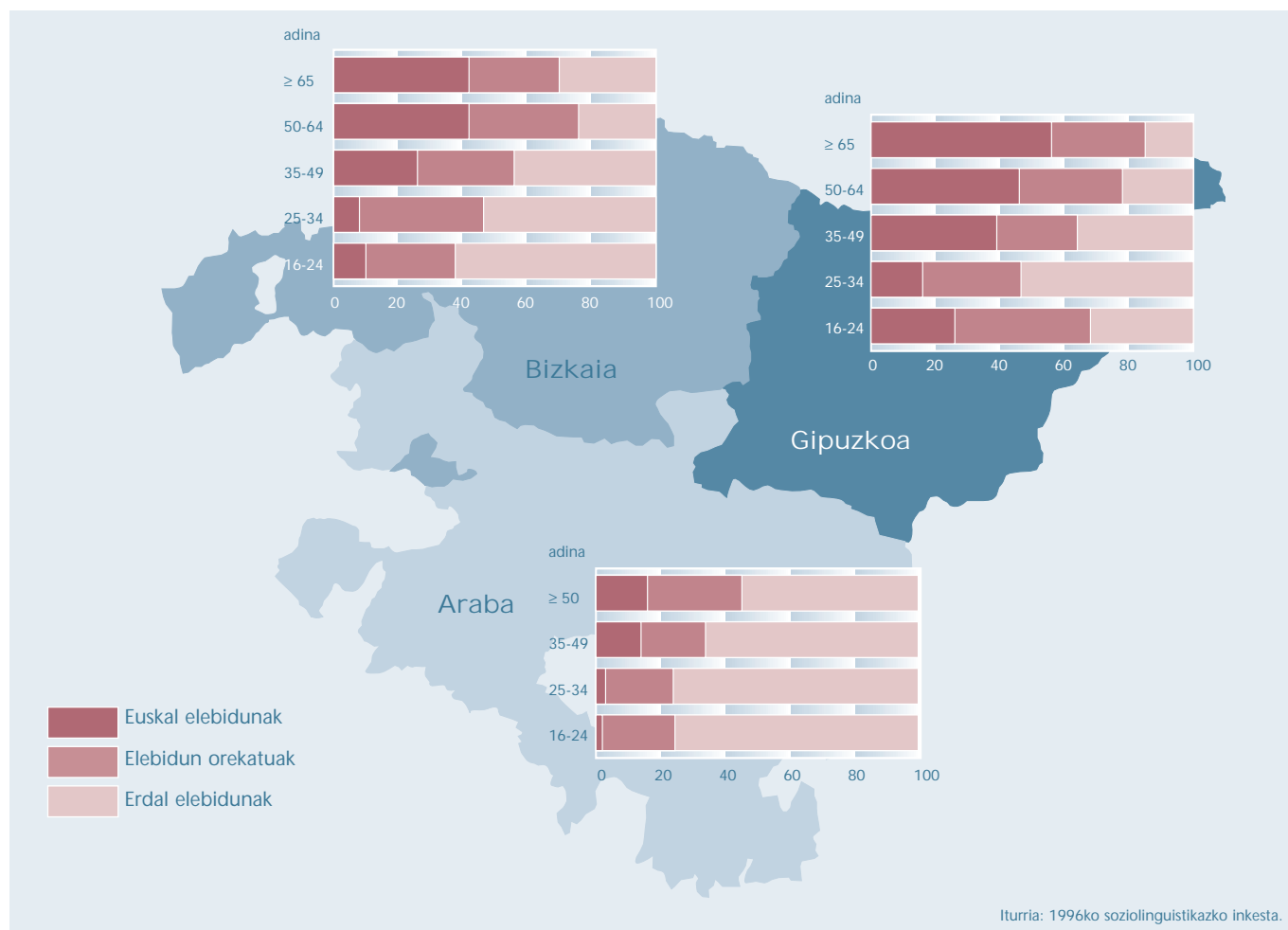
Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

Elebidun orekatuek, hau da, hizkuntza batean zein bestean erraztasun berbera dutenek, aurreko ataleko elebidunen ezaugarri berberak dituzte. Dena den, euskal elebidunek eta erdal elebidunek elkarren artean argi bereizten dituzten ezaugarriak dituzte.

Euskal elebidunen ezaugarri bereziak honako hauek dira:

- Euskal Autonomia Erkidegoan jaiok dira, gehienak Gipuzkoan, guraso euskaldunak dituzte eta euskara izan dute lehen hizkuntza.
- Haien familia eta lagunartea ia osoki euskaldunak dira; lan-giroa, ordea, ez hainbeste.
- Eskualde euskaldunetan eta 25.000 biztanle baino gutxiagoko udalerrietan bizi dira.
- Erdiak baino gehiagok 50 urtetik gora ditu eta, haien batez besteko adin handiagatik, ikasketa-maila elebidunen batez bestekoa baino nabarmen txikiagoa da.

ELEBIDUNAK ADINAREN ARABERA LURRALDEKA (%)

Erdal elebidunen ezaugarri bereziak, aldiz, beste honako hauek dira:

- Euskal Autonomia Erkidegoan jaioko diren arren, erdiak bakarrik ditu guraso biak euskaldunak, eta heren luze batek gaztelania izan du lehen hizkuntza.
- Familia eta gertuko komunitatea partzialki bakarrik dira euskaldunak.
- Hiriguneetan edo erdi-hiriguneetan bizi dira.
- Erdiak baino gehixeagok 35 urte baino gutxiago dituzte, eta haien gaztetasunagatik,

duten ikasketa-maila biztanleriaren batez bestekoarena baino dexente handiagoa da.

- Erdiak eskolan edo irakaskuntza-sistematik kanpo ikasi du euskara (azken hauek eskolan ikasi dutenak baino gehiago dira).
- Hirutik bik zerbitzu-sektorean eta administrazioan egiten dute lan.

Arabaren haien profila are bereziagoa da. Izan ere, lautik hiruk gaztelania izan dute lehen hizkuntza, gazteagoak dira eta inguru ia erabat erdaldunetan bizi dira.

Lehen atalean, Euskal Autonomia Erkidegoan 15 urtetik gorako biztanleek zer nolako euskara-maila duten azaldu da. Bigarren honetan, aldiz, hizkuntzaren transmisioa izango da ikergai, eta horretarako honako hauek aztertuko dira:

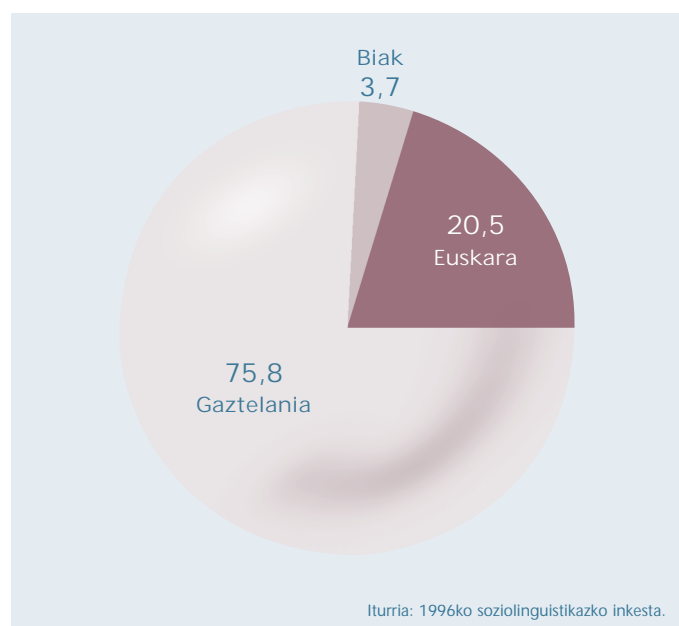
- Ama-hizkuntza edo lehen hizkuntza.
- Euskararen familia bidezko transmisioa.
- Hizkuntza-bilakaera, euskarak izandako galera-irabaziak kontuan hartuz.

Ama-hizkuntza edo lehen hizkuntza

Ama-hizkuntza edo lehen hizkuntza deitzen duguna hiru urte bete baino lehenago ikasitakoa da. Hiritarren lehen-hizkuntzaren arabera, honako hiru taldeak bereiz daitezke:

- %20,5ek (363.800 lagunek inguruk) **euskara** izan dute lehen hizkuntza.
- %3,7k (65.800 lagunek inguruk) **euskara eta gaztelania**, biak batera, izan dituzte.
- %75,8k (1.350.000 lagunek, gutxi gorabehera) **gaztelania** izan dute lehen hizkuntza.

LEHEN HIZKUNTZA. EAE (%)

Lehen hizkuntza gaztelania dutenak Arabako ia biztanle guztiak (%95,5) dira, Bizkaiko gehientsuenak (%82,7%) eta Gipuzkoako biztanleen erdia baino gehixeago (%56,2)

Hiru lurraldeetan, gaztelania izan da hiritar gehienek lehen hizkuntza:

- **Araban**, ia biztanle guztiena (%95,5); lurralde honetan, lehen hizkuntza euskara izan dutenak %3,6 baino ez dira, eta lehen hizkuntza euskara eta gaztelania izan dituztenak %0,9.
- **Bizkaian**, gehienena (%82,7); lurralde honetan, lehen hizkuntza euskara izan dutenak %14,1 dira eta euskara eta gaztelania izan dituztenak %3,2.
- **Gipuzkoan**, erdia baino gehiagorena (%56,2); lurralde honetan, biztanle asko dira (%38,1) lehen hizkuntza euskara izan dutenak, eta euskararekin batera gaztelania ere izan dutenak %5,7 dira.

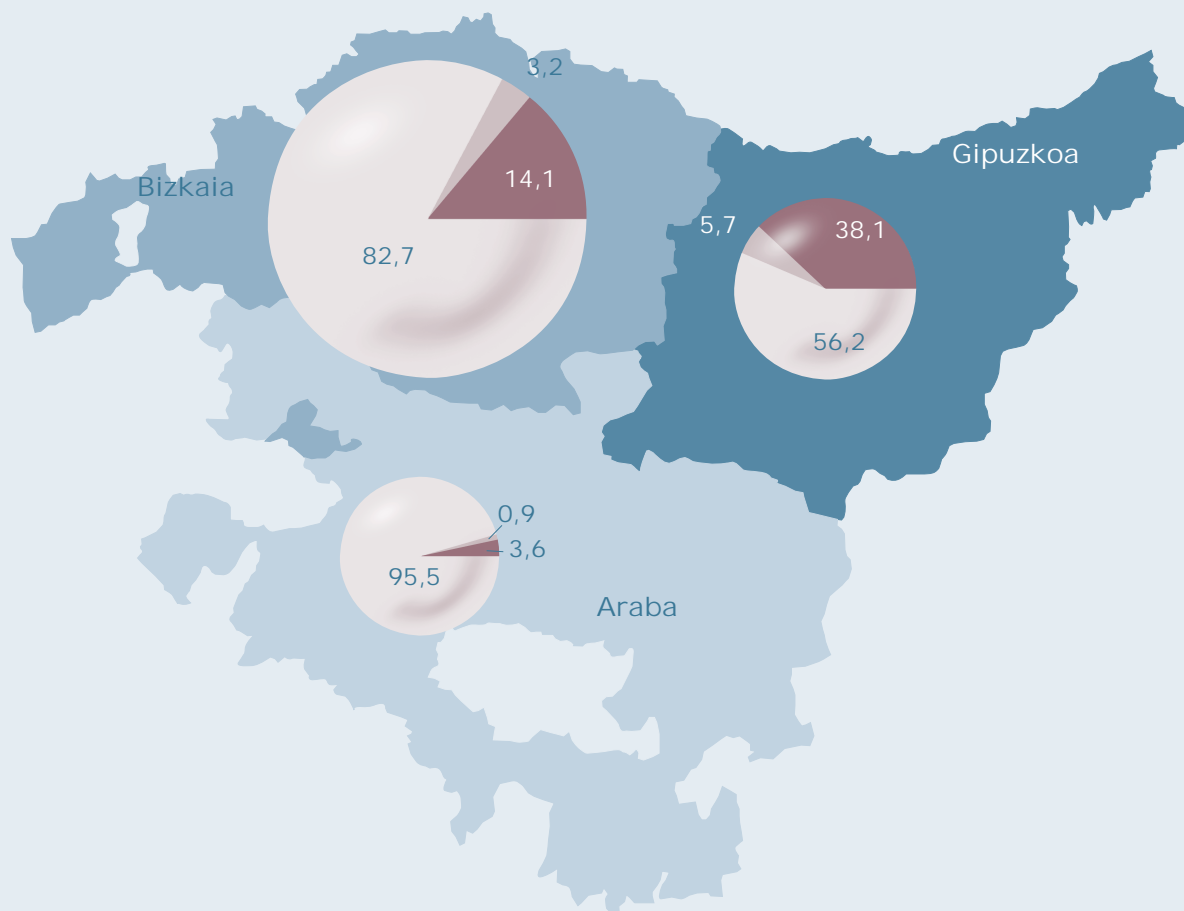
LEHEN HIZKUNTZA LURRALDEKA

	EAE		ARABA		BIZKAIA		GIPUZKOA	
	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%
GUZTIRA	1.778.500	100,0	234.000	100,0	971.900	100,0	572.600	100,0
Euskara	363.800	20,5	8.400	3,6	137.000	14,1	218.400	38,1
Biak	65.800	3,7	2.100	0,9	31.200	3,2	32.500	5,7
Gaztelania	1.348.900	75,8	223.500	95,5	803.700	82,7	321.700	56,2

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

LEHEN HIZKUNTZA LURRALDEKA (%)

Oharra: zirkuluen tamaina lurralde bakoitzeko biztanleriaren arabera da.

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

Lehen hizkuntza adinaren arabera

Atzerakada handia izan eta gero, 16 urte baino gutxiagoko neska-mutilen artean goraka doa lehen hizkuntza euskara eta euskara zein gaztelania dituztenen proportzioa

Hiru lurraldeetan ikusten da adinean jaitsi ahala txikiagoa dela lehen hizkuntza euskara dutenen proportzioa. Guztien artean txikiena 25 eta 34 urte bitarteko gazteek dute: %2 Araban, %10 Bizkaian eta %33 Gipuzkoan. Portzentaia horiek berdinak dira 16 eta 24 urte bitarteko gazteen artean.

Nolanahi ere, kontuan izanik galdeketa informazioa jaso dela inkestaturiko pertsonen dituzten 16 urtetik beherako seme-alaben lehen hizkuntzari buruz, esan dezakegu haien artean dexente gehiago

direla, lehenagoko belaunaldiaren (16 eta 24 urte bitartekoen) aldean, lehen hizkuntza euskara dutenak: Araban, %2tik %4ra igotzen da; Bizkaian, %11tik %13ra, eta Gipuzkoan, %33tik %39ra. Gainera, hiru puntu igotzen da lehen hizkuntza gaztelania eta euskara dituztenen proportzioa, Araban %5, Bizkaian %8, eta Gipuzkoan %12 izanik.

Joera-aldaketa hori euskara biziberritzen ari dela erakusten duen beste datu bat da, eta horren zergatia azaltzeko esan dezakegu gaur egun ia ez dela galerarik gertatzen gurasoek seme-alabei euskara transmititzean, ondorengo atalean ikusiko den bezala.

LEHEN HIZKUNTZA ADINAREN ARABERA LURRALDEKA (%)

	ADIN-TALDEAK						
	GUZTIRA	≥ 65 1931 edo lehenago	50 - 64 1932 - 1946	35 - 49 1947 - 1961	25 - 34 1962 - 1971	16 - 24 1972 - 1980	3 - 15 1981 - 1993
EAE	100	100	100	100	100	100	100
Euskara	20	31	21	19	16	17	22
Biak	4	4	2	3	5	5	8
Gaztelania	76	65	77	78	79	78	70
ARABA	100	100	100	100	100	100	100
Euskara	4	6	5	3	2	2	4
Biak	1	0	1	0	1	2	5
Gaztelania	96	94	94	96	97	96	91
BIZKAIA	100	100	100	100	100	100	100
Euskara	14	23	14	14	10	11	13
Biak	3	6	1	1	5	4	8
Gaztelania	83	71	85	85	86	85	79
GIPUZKOA	100	100	100	100	100	100	100
Euskara	38	54	40	33	33	33	39
Biak	6	2	3	7	7	9	12
Gaztelania	56	44	57	59	60	59	48

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

Euskararen familia bidezko transmisioa

Gurasoek seme-alabei euskara transmititzean galera izan diren arren (batez ere gurasoetako batek euskara ez zekienean), gaur egun galera hori oso txikia da

Euskal Autonomia Erkidegoan, gurasoetako batek euskara ez zekienean bakarrik izan da galera garrantzitsurik euskararen familia bidezko transmisioan.

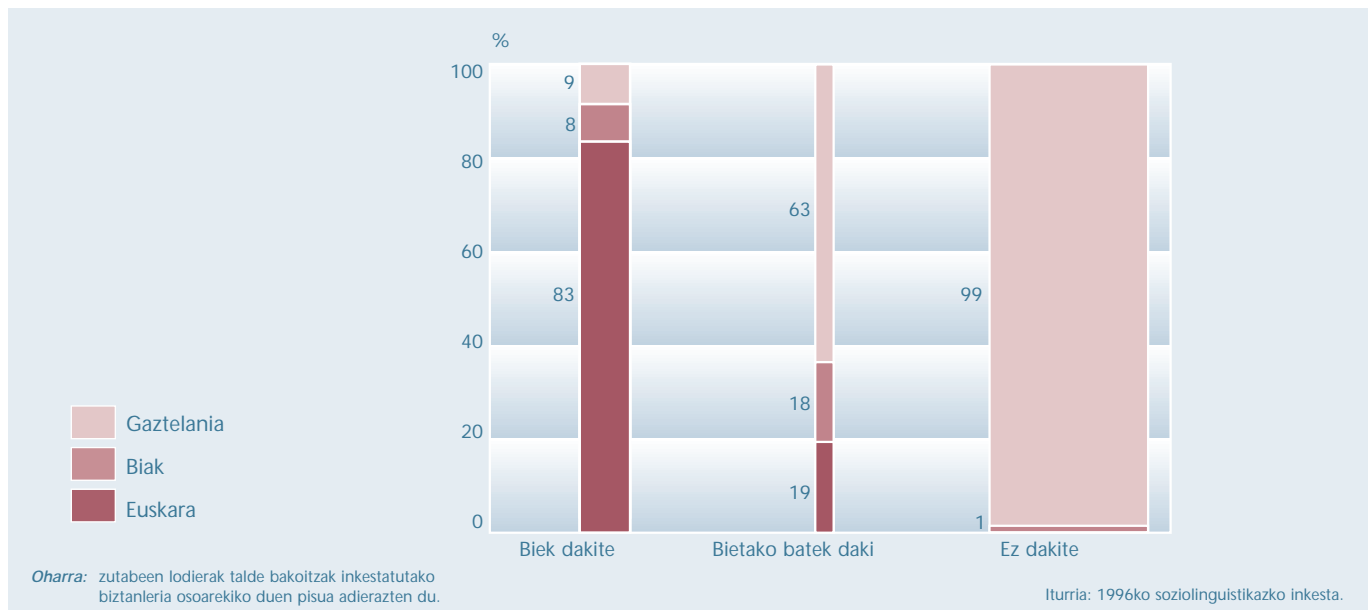
- Aitak eta amak euskara zekitenean (biztanleriaren %22), %83k euskara soilik transmititu diete umeei lehen hizkuntza gisa; %8k euskara eta gaztelania; eta %9an galdu egin da euskara.
- Aldiz, gurasoetako batek bakarrik zekienean euskara (biztanleriaren %8), gehienek (%63) ez dute euskara transmititu; %19k euskara soilik transmititu dute, eta %18k euskara eta gaztelania. Euskararen transmisioa zertxobait handiagoa izan da euskara zekiena ama denean, alderantzizko kasuan baino.

LEHEN HIZKUNTZA GURASOEN HIZKUNTZA-GAITASUNAREN ARABERA. EAE (%)

	EAE	GURASOEK BA AL DAKITE EUSKARAZ?		
		Biek	Bietako batek	Ez dakite
GUZTIRA	100	100	100	100
Euskara	20	83	19	0
Biak	4	8	18	1
Gaztelania	76	9	63	99

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

LEHEN HIZKUNTZA GURASOEN HIZKUNTZA-GAITASUNAREN ARABERA. EAE (%)

Familia bidezko transmisioan euskarak izandako galera txikiagoa izan da Gipuzkoan Bizkaian eta Araban baino:

- Gipuzkoan, galera %5ekoa izan da euskara bi gurasoek zekitenean eta %47koa euskara guraso bakarrak zekienean.
- Bizkaian, %13koa eta %71ekoa hurrenez hurren.
- Eta Araban, %23koa eta %82koa.

Aurreko datuak 16 eta 80-90 urte bitarteko inkestatu guztiei dagozkie; hots, euskarak ia XX. mende osoan zehar izan duen "batez besteko" transmisioa aztertu da. Dena dela, 80ko hamarkadan eta 90eko hamarkadaren hasieran euskarak izan duen familia bidezko transmisioa aztertzeko orduan, kontuan izanik inkestatutako pertsonen dauzkaten 16 urtetik gorako seme-alaben lehen hizkuntza, nahikoa argi ikusten da gaur egun ia ez dela galerarik gertatzen euskararen transmisioan.

- Euskara aitak eta amak dakitenean, gaur egun ez dago galerarik transmisioan, eta ia denek, hau da %94k, euskara soilik transmititzen dute lehen hizkuntza gisa. Gainontzeko %6ak euskara eta gaztelania batera transmititzen ditu.
- Aldiz, euskara guraso bakarrak dakienean, galera %12koa da; %50ek euskara transmititzen dute eta %38k euskara eta gaztelania, biak batera.

Lurralde batetik bestera ez dago alde handirik euskararen gaur egungo familia bidezko transmisioan, eta daturik aipagarrienak honakoak dira:

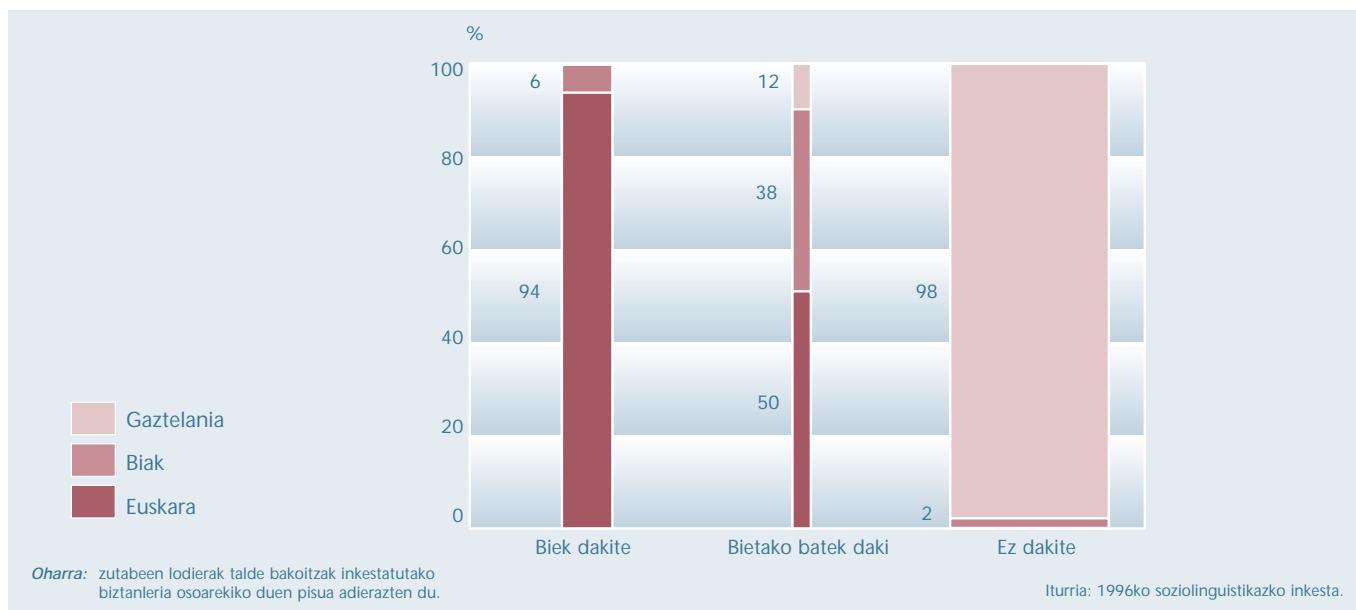
- Gipuzkoan Erkidego osoan baino proportzio handixeagoan transmititzen da euskara; Araban, ordea, proportzio txikixeagoan, azken horretan bi hizkuntzen transmisioa baita nagusi.
- Euskara guraso bakarrak dakienean, ia ez dago euskararen galerarik Gipuzkoan, eta kasuen heren batean gertatzen da Araban.

LEHEN HIZKUNTZA GURASOEN HIZKUNTZA-GAITASUNAREN ARABERA. EAE (%) (3 eta 15 urte bitarteko seme-alabak)

	EAE	GURASOEK BA AL DAKITE EUSKARAZ?		
		Biek	Bietako batek	Ez dakite
GUZTIRA	100	100	100	100
Euskara	22	94	50	
Biak	8	6	38	2
Gaztelania	70		12	98

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

LEHEN HIZKUNTZA GURASOEN HIZKUNTZA-GAITASUNAREN ARABERA. EAE (%) (3 eta 15 urte bitarteko seme-alabak)

Azkenik, gaur egun euskararen transmisioan dagoen galera txikia ondo islatzen duen datu bat ekarri nahi da hona. Euskaldun berrien, hau da, lehen hizkuntza gaztelania

izanik euskara ikasi dutenen %42 euskara soilik ari dira transmititzen (bizilagunak euskara jakin zein ez) eta %42 euskara eta gaztelania. Euskararen galera, berriz, %16koa baino ez da.

Hizkuntza-bilakaera

Euskara ikasi dutenak (81.400) galdu dutenak (62.800) baino nabarmen gehiago dira

Lehen hizkuntza euskara edo euskararekin batera gaztelania ere izan duten lagunak euskaldunak dira gaur egun, ia denak elebidunak eta gutxi batzuk euskaldun elebakarrak. Hala eta guztiz ere, portzentaia handi batek (%14,6k, hau da 429.600 lagunetik 62.800 inguruk), **partzialki edo guztiz galdu du euskara**, hots, gaur egun elebidun hartzailea (%10,1) edo erdaldun elebakarra (%4,5) da.

Bestalde, lehen hizkuntza gaztelania izan dutenen arteko gutxieneko batzuek (%6,0 hau da, 1.348.900 lagunetik 81.400 inguruk), **euskara ikasi dute** eta elebidunak dira gaur egun.

Galeraren kopurua handia izan arren (62.800 pertsona), irabazien azpitik dago (81.400 pertsona). Gainera, lehen hizkuntza gaztelania izan duten 246.700 pertsona elebidun hartzaile dira, edo, bestela esanda, partzialki euskaldundu dira.

Nolanahi ere, galeraren portzentaia dexente aldatzen da lehen hizkuntza euskara soilik izan ala euskara eta gaztelania batera izan. Izan ere:

- lehen hizkuntza euskara soilik izan dutenen artean, gutxi batzuek (%8,6) galdu egin dute: 363.800 lagunetik 31.400ek;
- lehen hizkuntza euskara eta gaztelania izan dituztenen artean, ia erdiak (%47,6) galdu egin du: 65.800 lagunetik 31.400ek.

Hiru lurraldeetan, euskara ikasi duten 15 urtetik gorako pertsonak gehiago dira galdu dutenak baino:

- **Arabian** 3.000 lagunek galdu dute euskara, lehen hizkuntza euskara edo euskararekin batera gaztelania ere izan dutenen %28,5, eta lehen hizkuntza gaztelania izan eta euskara ikasi dutenak 10.700 dira, hots %4,8.
- **Bizkaian**, 35.900 lagunek galdu dute euskara (%21,3), baina 43.500ek ikasi (%5,4).
- **Gipuzkoan**, euskara galdu duten lagunak 23.900 dira (%9,5), eta ikasi dutenak 27.200 (%8,4).

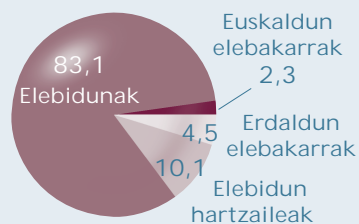
HIZKUNTZA-GAITASUNA LEHEN HIZKUNTZAREN ARABERA. EAE

	EUSKARA / BIAK		GAZTELANIA	
	Kop.	%	Kop.	%
GUZTIRA	429.600	100,0	1.348.900	100,0
Euskaldun elebakarrak	9.800	2,3		
Elebidunak	357.000	83,1	81.400	6,0
Elebidun hartzaileak	43.600	10,1	246.700	18,3
Erdaldun elebakarrak	19.200	4,5	1.020.800	75,7

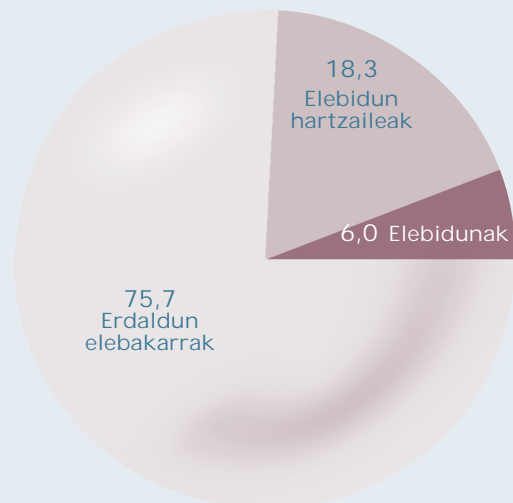
Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

HIZKUNTZA-GAITASUNA LEHEN HIZKUNTZAREN ARABERA. EAE (%)

Lehen hizkuntza euskara / biak

Lehen hizkuntza gaztelania

Oharra: zirkuluen tamaina talde bakoitzeko biztanleriaren arabera da.

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

Gazteen artean, galerak desagertzerantz doaz eta irabaziak nabarmenki ugaltzen ari dira

Lehenago aztertu diren galera-irabaziak belaunaldi desberdinen batez bestekoari dagozkio (izan ere, gure azterketa mende hasieran jaiotakoetatik 70eko hamarkadaren bukaeran jaiotakoetara doa), eta era guztietako egoerak topa daitezke adinaren arabera.

Lehen hizkuntza euskara edo euskara eta gaztelania izan dituztenen artean, euskara partzialki edo guztiz galdu dutenak gero eta gutxiago dira adinak behera egin ahala. Galera hori murrizten doan neurrian, nabarmenki ugaltzen da lehen hizkuntza gaztelania dutenen artean eskolan edo helduentzako irakaskuntzaren bidez euskara ikasi dutenen kopurua.

- 64 urtetik gorakoen artean, galerak, 22.900 pertsona (%20,7), hamar aldiz handiagoak dira irabaziak baino, 2.400 pertsona (%1,2).

- 35 eta 49 urte bitartekoen artean, galerak eta irabaziak paretsu daude: 15.500 (%16,0) eta 15.100 (%4,3) hurrenez hurren.
- Gazteen artean, galerak asko murriztu eta irabaziak nabarmenki ugaltzen dira; horrela, 16 eta 24 urteko gazteen artean, irabaziak, 38.100 lagun (%15,9), zazpi aldiz handiagoak dira galerak baino, 5.300 lagun (%7,8).

Gainera, 1991ko Zentsuko datuen arabera, 16 urtetik beherako gazteen artean galerak ia desagertu egin dira eta irabaziak nabarmenki ugaltzen ari dira.

Adinaren arabera gertatzen diren galera-irabazien bilakaera antzekoa da hiru lurraldeetan. Datu adierazgarri bezala esan dezakegu 16 eta 24 urte bitarteko gazteen artean:

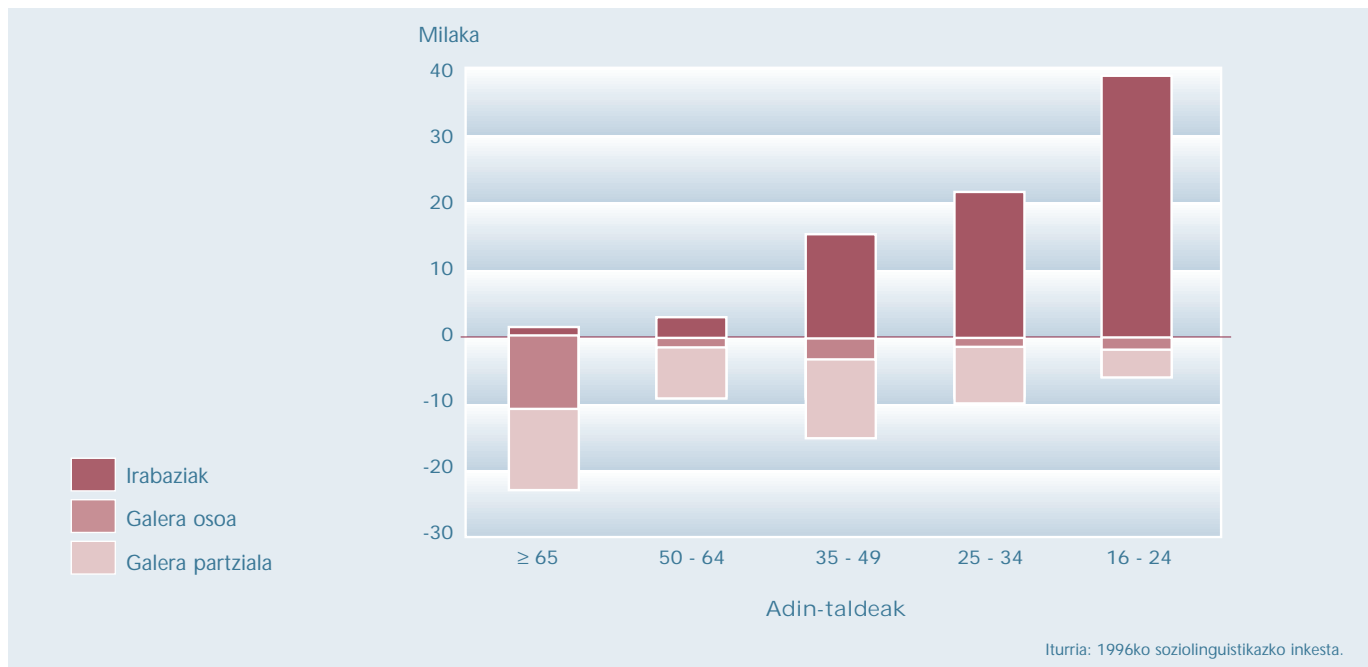
- Araban 250ek galdu dutela euskara, eta 5.600ek irabazi.
- Bizkaian 2.700ek galdu eta 17.400ek irabazi dutela.
- Gipuzkoan 2.300ek galdu eta 15.100ek irabazi dutela.

EUSKARAREN GALERA-IRABAZIAK ADINAREN ARABERA. EAE

	GUZTIRA		≥ 65 1931 edo lehenago		50 - 64 1932 - 1946		35 - 49 1947 - 1961		25 - 34 1962 - 1971		16 - 24 1972 - 1980	
	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%
GALERAK	62.800	14,6	22.900	20,7	9.100	11,1	15.500	16,0	10.000	13,6	5.300	7,8
Partziala	43.600	10,1	12.400	11,2	6.800	8,4	12.100	12,5	8.900	12,1	3.400	5,0
Osoa	19.200	4,5	10.500	9,5	2.300	2,7	3.400	3,5	1.100	1,5	1.900	2,8
IRABAZIAK	81.400	6,0	2.400	1,2	3.800	1,4	15.100	4,3	22.000	8,1	38.100	15,9

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

EUSKARAREN GALERA-IRABAZIAK ADINAREN ARABERA. EAE

Euskara galdu dutenek ez daukate inolako profil argirik, baina haien bereizgarriak honakoak izan daitezke:

- Erdiak euskararekin batera gaztelania izan du lehen hizkuntza.
- Erdiak 50 urte baino gehiago ditu.
- Erdiaren familia eta gertuko komunitatea erdaldunak dira gehienbat.
- Lautik hiru hiriguneetan edo erdi-hiriguneetan bizi dira.
- Lautik hiruk zerbitzuen alorrean lan egiten dute.

Eta haien hizkuntza-gaitasunari dagokionez, hirutik bik partzialki galdu dute euskara (elebidun hartzaile dira) eta hirutik batek erabat (erdaldun elebakarra da).

Lehen hizkuntza gaztelania izanda **euskara ikasi dutenak** gazteak dira gehienbat: lautik

hiruk 35 urte baino gutxiago dituzte; erdiak gutxi gorabehera (gazteenek) eskolan ikasi du euskara, eta beste erdiak (helduenek) irakaskuntza-sistematik kanpo.

Hona hemen haien beste ezaugarri batzuk:

- Euskal Autonomia Erkidegoan jaiok dira, baina erdiak aita edota ama etorkina du.
- Familia lagunartea baino erdaldunagoa da.
- Lautik hiru hiriguneetan edo erdi-hiriguneetan bizi dira.
- Gazteak izanik, haien ikasketa-maila batez bestekoa baino askoz handiagoa da.

Euskara ikasi duten gehienak, %76, erdal elebidunak dira (%84 Araban, %79 Bizkaian eta %69 Gipuzkoan). Kontuan izanik haien familia eta gertuko komunitatea euskalduna baino erdaldunagoa dela, horietako batzuek hizkuntza-gaitasuna gal lezakete etorkizunean.

Nortasuna

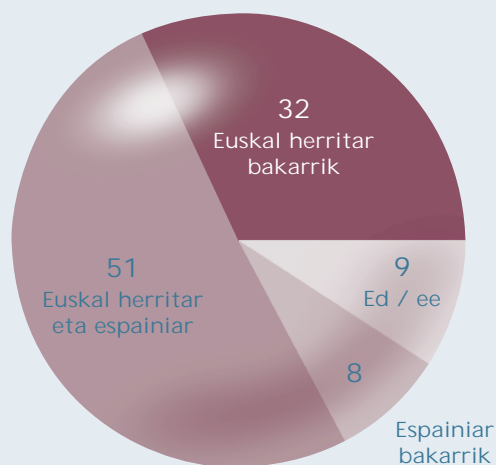
Hiritarren erdiak euskal herritartzat eta espainiartzat hartzen du bere burua, heren batek euskal herritartzat bakarrik, eta gutxiengoak (%8) espainiartzat soilik

Beren burua euskal herritartzat edo/eta espainiartzat hartzen duten galdetzen zaienean, Euskal Autonomia Erkidegoko biztanleriaren erdiak (%51) euskal herritartzat eta espainiartzat du bere burua, herenak (%32) euskal herritartzat bakarrik, eta gutxiengo txiki batek (%8) espainiartzat soilik.

Bizkaiko emaitzak Erkidego osoaren antzekoak dira, baina Arabakoak zentzu batean eta Gipuzkoakoak kontrakoan nahikoa urruntzen dira batez bestekotik:

- Araban, hiru biztanletik bik (%68) euskal herritar eta espainiartzat jotzen dute beren burua, eta oso gutxi dira euskal herritartzat bakarrik (%13) edo espainiartzat bakarrik (%10) jotzen dutenak.
- Gipuzkoan, paretsu samar daude beren burua euskal herritar eta espainiartzat jotzen dutenak (%45) eta euskal

NORTASUN SOZIOPOLITIKOA. EAE (%)

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

herritartzat soilik dutenak (%40), beren burua espainiartzat bakarrik hartzen dutenak, berriz, %5 baino ez dira.

Eta "egiazko euskal herritarra" izateko euskaraz jakin behar den galdetu denean, biztanleriaren herena (%33) baieztapen horrekin ados azaldu da eta erdia inguru (%53) aurka. Lurraldeka banatuta, arabarren artetik %18, bizkaitarren artetik %32 eta gipuzkoarren artetik %43 ados daude baieztapen horrekin.

Nortasunak zerikusi handia du jatorriarekin eta hizkuntza-gaitasunarekin

Nortasunaren inguruko desberdintasunik handienak jatorriagatik eta hizkuntza-gaitasunagatik gertatzen dira. Jatorriari dagokionez:

- Jatorrizko euskal herritarretatik erdiak baino gehiagok (%56) euskal herritartzat soilik jotzen du bere burua eta %38k euskal herritar eta espainiartzat.
- Gurasoetako bat edo biak etorkin dituzten jatorrizko euskal herritarretatik bi herenek (%64) euskal herritar eta espainiartzat dute beren burua, laurdenak ia (%22) euskal herritartzat soilik, eta gutxiengo oso txiki batek (%4) espainiartzat bakarrik.
- Etorkinen kasuan, gehienek (%62) euskal herritar eta espainiartzat jotzen dute beren burua, eta gutxiengo handitxo batek (%22) espainiartzat soilik.

Desberdintasunak are handiagoak dira hizkuntza-gaitasunaren arabera:

- Euskaldunek (elebidunek eta euskaldun elebakarrek), gehienbat, euskal herritartzat soilik jotzen dute beren burua (%78) eta %18k euskal herritar eta espainiartzat.
- Elebidun hartzaileen kasuan, erdiak baino gehixeagok (%55) euskal herritar eta espainiartzat hartzen dute beren burua, eta herenak (%35) euskal herritartzat soilik.

- Erdaldun elebakar gehienak (%65) euskal herritar eta espainiar sentitzen dira, eta gutxiengo argia dira espainiar soilik sentitzen direnak (%13) edo euskal herritar soilik sentitzen direnak (%11).

Gai honetan areago sakonduz, joera hori euskaldunen artean ere antzematen da, euskara-maila zenbat eta handiagoa izan, gero eta ageriagoa delako euskal nortasunaren sentimendua. Izan ere, beren burua euskal herritartzat soilik hartzen dute erdal elebidunetatik %67k, elebidun orekatuetatik %81ek, euskal elebidunetatik %89k eta euskaldun elebakarretatik %93k.

Azkenik, euskaldun gehientsuenek (%73) ontzat jotzen dute "benetako euskal herritarra" izateko euskaraz jakin behar dela; aldiz, portzentaia hori %27ra jaisten da elebidun hartzaileen artean eta %17ra erdaldun elebakarren artean.

Eta hizkuntza-nortasunari dagokionez:

- Hiru euskaldunetatik bik euskalduntzat soilik jotzen dute beren burua, eta batek bakarrik euskaldun eta erdalduntzat.
- Elebidun hartzaileen erdiak baino gehiagok euskaldun eta erdalduntzat jotzen dute beren burua, eta gainontzekoek erdalduntzat.
- Eta elebakar erdaldun ia guztiek erdalduntzat dute beren burua.

Euskararen erabilera sustatzeari buruzko jarrerak

Hiritarren erdia ados dago euskararen ikaskuntza eta erabilera bultzatzearen aldeko neurriak hartzearekin, eta seitik bat bakarrik dago horren aurka

Euskararen ikaskuntza eta erabilera bultzatzeari dagokionez, hiritarrek duten jarrera aztertzerakoan, hainbat alorretan euskara suspertzeko neurriak hartzeaz dituzten iritzia eta jarrerak izan dira kontuan.

Oro har, oniritzirik handiena lortzen duten neurriak gazteenak euskalduntzea bilatzen dutenak dira (%81ek, eskola-adineko umerik izanez gero, eredu elebidunera edo euskara hutsezkoa bidaliko lituzkete, eta %69k ontzat jotzen dute "ume guztiek euskara ikastea ezinbestekoa dela"). Herri Administrazioa euskalduntzearen aldeko jarrera ere nagusi da, maila txikiagoan bada ere (%60k ontzat jotzen dute "herri administrazioan lan egiteko euskaraz jakin behar dela"), eta berdin gertatzen da euskara komunikabideetan sartzearekin (%41ek diote "irriti eta telebista guztiek euskarazko askoz saio gehiago izan beharko lituzketela"). Beste alde batetik, erdiak ez du ontzat jotzen "euskara ikasi edo hobetu baino nahiago dut ingelesa ikasi" dioen baieztapena.

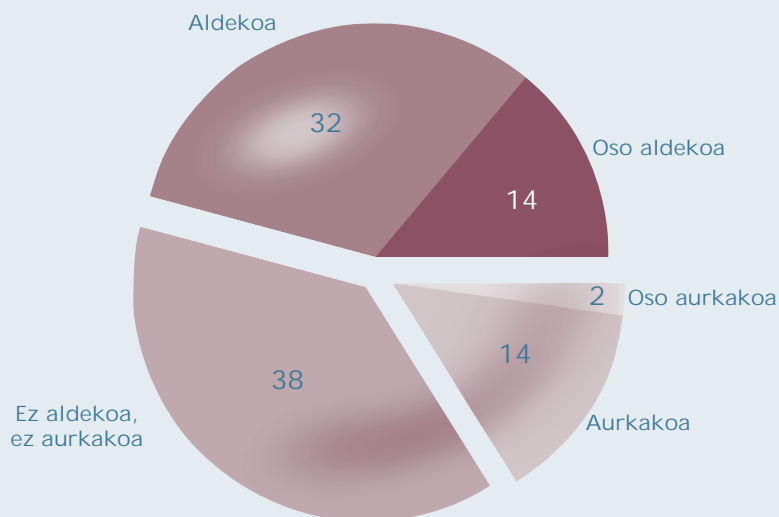
Horrelako galdera batzuen bidez lortu diren erantzunekin halako tipologia bat osatu da, euskararen ikaskuntza eta erabilera bultzatzeko neurriei buruz hiritarrek dituzten jarrerak nolabait laburtzeko. Horren arabera:

- Biztanleen %46 alde daude.
- %38k ez dute aldeko edo aurkako jarrerarik azaltzen.
- %16 aurka daude.

Emitza hauek duela bost urteko I. Soziolinguistikazko Inkestan lortu zirenen antzekoak dira.

Azkenik, azpimarratzekoa da biztanleen ia herena (%29) euskara ikasten edo hobetzen saiatu izana irakaskuntza-sistematik kanpo. Horretarako azaldutako arrazoiak ondoko hauek izan dira: "Euskal Herriko hizkuntza delako" (%30), "Lanerako beharrezkoa delako" (%21), "Euskaldunekin moldatzeko" (%13), "Nire kultur sustraiak berreskuratzeko" (%12), etab. Euskara bultzatzearen alde daudenen artean arrazoi politiko-kulturalak sendagoak dira, eta aldeko jarrera txikiagoa dutenen kasuan lanerako beharra da nagusi.

EUSKARAREN ERABILERA SUSTATZEARI BURUZKO JARRERAK. EAE (%)

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

Euskara bultzatzeko neurrien aldeko jarrera txikiagoa da Araban eta zerikusi handia dauka jatorriarekin eta hizkuntza-gaitasunarekin

Bizkaian, euskararen ikaskuntza eta erabilera bultzatzearen aldeko jarrera Erkidego osoko batez bestekoaren maila beretsuan dago (%46 alde eta %16 aurka). Gipuzkoan pixka bat zabalduago dago (%54 alde eta %11 aurka), baina Araban datuak nahikoa desberdinak dira: izan ere, arabarren arteko ia erdia (%44) ez da argi

eta garbi alde edo aurka azaltzen. Gainontzekoen artean, paretsu daude aldeko jarrera dutenak (%28) eta aurkakoa dutenak (%28).

Adinaren arabera, ia ez dago alderik euskara bultzatzeari buruzko jarreraren eta, nortasunarekin gertatzen zen bezala, jatorriaren eta hizkuntza-gaitasunaren arabera agertzen dira desberdintasunik nabarrienak.

Jatorriari dagokionez, aldeko jarrera nagusi da jatorrizko biztanleen artean (%63 alde eta %10 aurka), nabarmen txikiagoa etorkinen seme-alaben artean (%37 alde eta %19 aurka) eta etorkinen kasuan gehixeago dira alde daudenak kontra daudenak baino (%27 alde eta %21 aurka).

Hizkuntza-gaitasunari begiraturaz, aldeko jarrera orokorra da euskaldunen artean (%88 alde), nagusi elebidun hartzaileen artean (%52 alde eta %11 aurka), eta alde daudenak aurka daudenak baino pixka bat gehiago dira erdaldun elebakarren kasuan (%26 alde eta %23 aurka).

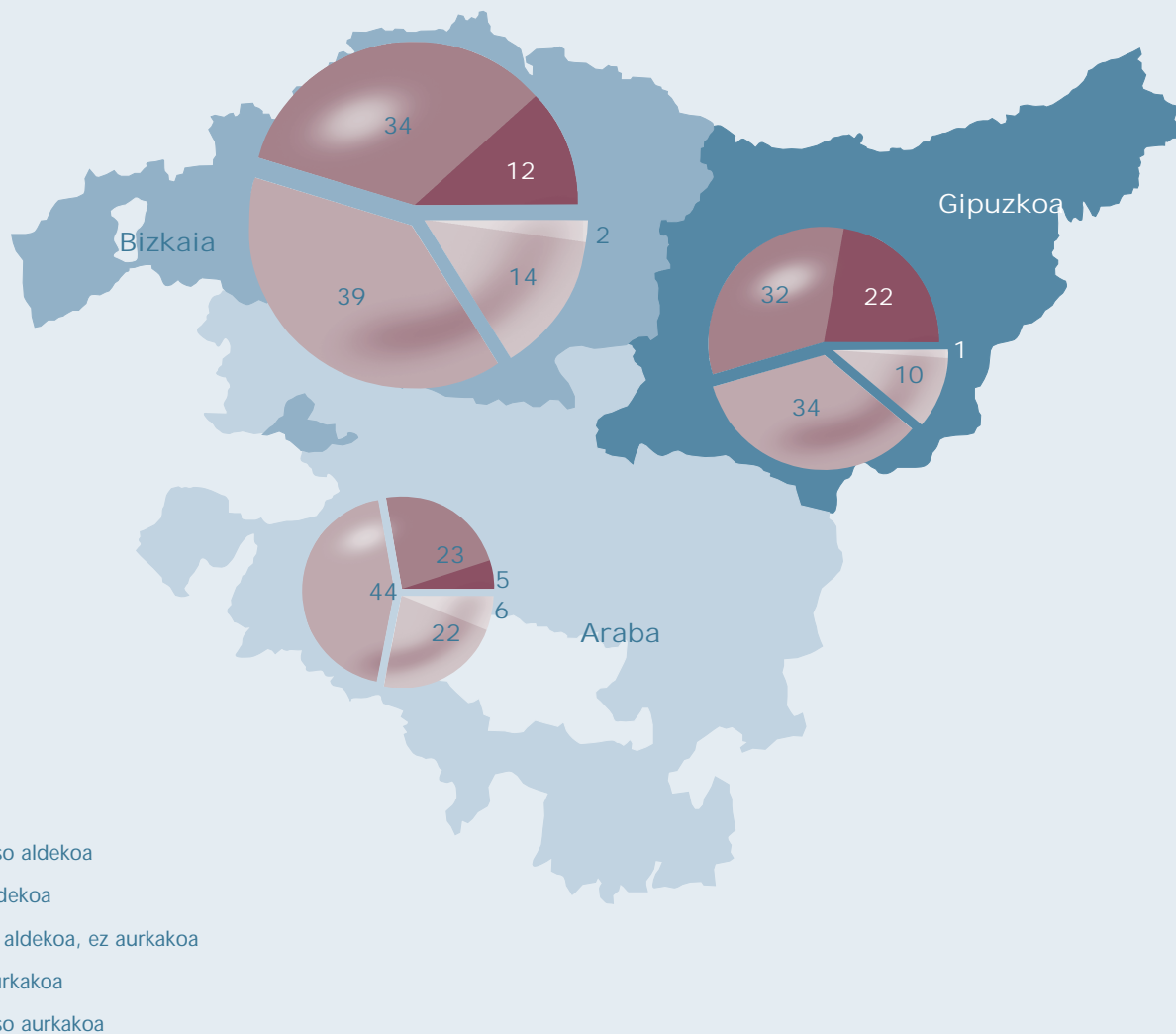
EUSKARAREN ERABILERA SUSTATZEARI BURUZKO JARRERAK LURRALDEKA (%)

	EAE	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA
Oso aldekoa	14	5	12	22
Aldekoa	32	23	34	32
Ez aldekoa, ez aurkakoa	38	44	39	34
Aurkakoa	14	22	14	10
Oso aurkakoa	2	6	2	1

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

EUSKARAREN ERABILERA SUSTATZEARI BURUZKO JARRERAK LURRALDEKA (%)

Oharra: zirkuluen tamaina lurralde bakoitzeko biztanleriaren araberakoa da.

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

Eusko Jaurlaritzaren hizkuntza-politikari buruzko iritzia

Hiritar gehienek on irizten diote irakaskuntzan eta administrazioaren euskalduntzean Eusko Jaurlaritzak daraman hizkuntza-politikari

Oro har, hiritarrek ondo ikusten dute Eusko Jaurlaritzaren irakaskuntzan eta administrazioaren euskalduntzean darabilen politika, gutxiengoak izanik politika hori gaitzesten dutenak. Nabarmentzekoa da hiritarren laurdenak ez duela inolako iritzirik agertzen gai honetaz eta hamarrenak "berdin diola" erantzuten duela.

Irakaskuntzaren alorrean Eusko Jaurlaritzak euskararekiko duen politikari dagokionez, biztanleriaren erdiak pasa (%54k) ontzat jotzen du, %10ek txartzat "gutxi egin dela" uste dutelako eta %5ek ere txartzat jotzen du "gehiegi egin dela" uste dutelako. Gainontzeko herenak "ez dakiela" edo "berdin diola" dio.

Orobat, Administrazioaren euskalduntzearen alorreko politika ere ondo ikusita dago: izan ere, %43k ontzat jotzen dute, baina %12k uste dute "gutxi egin dela" eta %8k "gehiegi egin dela". Gainontzeko herenak "ez dakiela" edo "berdin diola" dio.

Lurraldeka, Gipuzkoan hiritarren oniritzia Erkidego osoaren batez bestekoaren maila beretsuan dago, Bizkaian, aldiz, zerbait gorago. Araban ere oniritzia da nagusi, maila txikiagoan bada ere:

- Euskarak irakaskuntzan duen trataerari dagokionez, arabarren arteko %36k ontzat jotzen dute, %10ek uste dute "gutxi egin dela" eta beste horrenbestek (%10ek) "gehiegi egin dela". %30ek "ez daki" eta %15i "berdin dio".
- Administrazioaren euskalduntzea dela eta, %26k ontzat jotzen dute, %9k uste dute "gutxi egin dela" eta %15ek "gehiegi egin dela". %31k "ez daki" eta %19i "berdin dio".

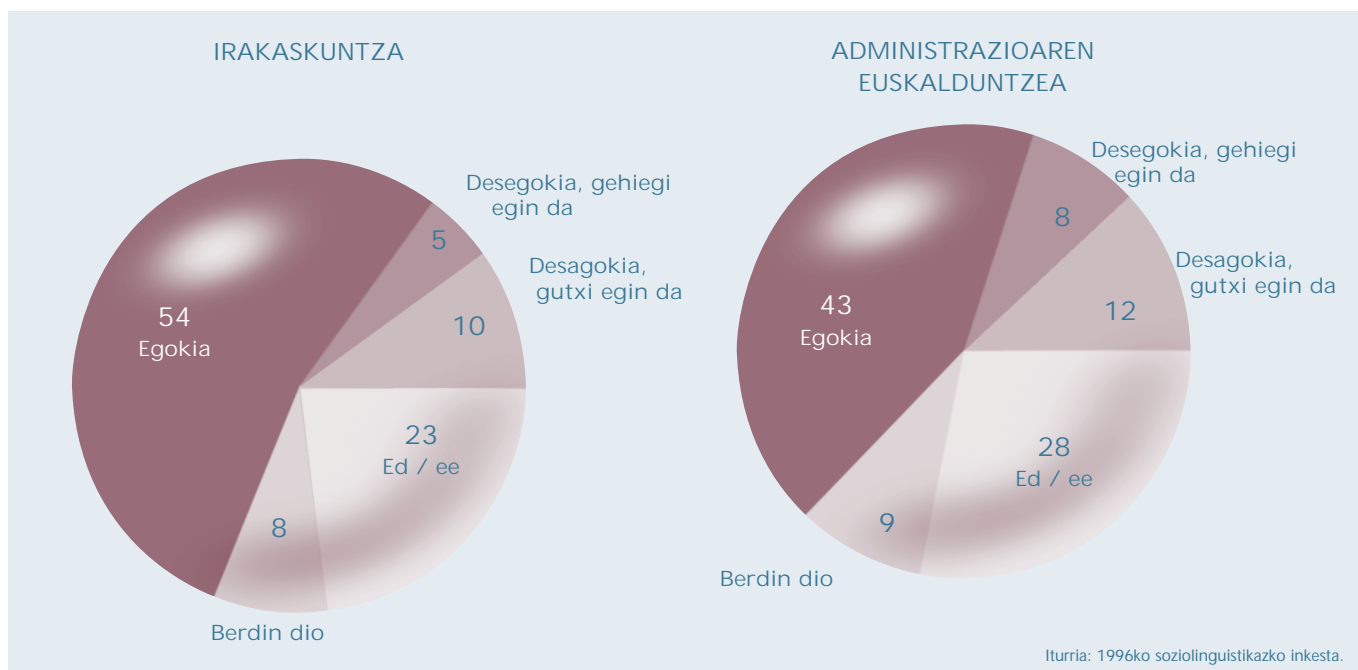
Aztertu diren talde guztiek ontzat jotzen dute, argi eta garbi, Eusko Jaurlaritzaren hizkuntza-politika. Talde horien artean, gainera, ez dago alde handirik. Aitzitik, iritzi kritikoagoa dute euskaldunek eta gazteek "gutxi egin dela" uste dutelako, eta, arabarrez gain, erdaldun elebazarrek eta etorkinek "gehiegi egin dela" uste dutelako.

EUSKO JAURLARITZAREN HIZKUNTZA-POLITIKARI BURUZKO IRITZIA (%)

	EAE	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA
IRAKASKUNTZA	100	100	100	100
Desegokia, gutxi egin delako	10	10	11	10
Desegokia, gehiegi egin delako	5	10	4	3
Egokia	54	36	60	52
Berdin dio	8	15	7	6
Ez daki / erantzunik ez	23	30	17	29
ADMINISTRAZIOAREN EUSKALDUNTZEA	100	100	100	100
Desegokia, gutxi egin delako	12	9	12	12
Desegokia, gehiegi egin delako	8	15	7	5
Egokia	43	26	48	43
Berdin dio	9	19	8	7
Ez daki / erantzunik ez	28	31	24	33

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

EUSKO JAURLARITZAREN HIZKUNTZA-POLITIKARI BURUZKO IRITZIA (%)

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

Atal honetan **euskaldunek** (elebidunek eta elebakarrek) egiten duten euskararen erabilera aztertuko da. Kanpoan utziko dira elebidun hartzaileak, euskara erabiltzeko adinako maila ez duten neurrian, eta erdaldun elebakarrak. Horrenbestez, ondoren eskainiko diren datuak euskaldunei buruzkoak izango dira soilik, beraz Euskal Autonomia Erkidegoko biztanleriaren %25,3ari dagozkio.

Euskararen erabilera eremuka

Familian, gertuko komunitatean eta zenbait eremu formalagoetan, euskaldunek euskara gehiago erabiltzen dute gaztelania baino

Euskararen erabilera aztertzeko, ondoko eremuak hartu dira kontuan:

- Familia, hau da, amarekin, aitarekin, bikotekidearekin eta seme-alabekin egiten den erabilera, eta etxean egunero erabiltzen den hizkuntza.
- Gertuko komunitatea, hots, lagunekin, lankideekin, erosketak egiteko gehien erabiltzen diren dendetako saltzaileekin, merkatuan eta apaizarekin egiten den erabilera.
- Erabilera-eremurik formalenak, hau da, bankua, udaletxea, seme-alaben irakasleak eta osasun-zerbitzuak.

Irudian ikus daitekeenez, aztertutako erabilera-eremu gehienetan euskaldunen erdiak gutxi gorabehera euskaraz hitz egiten du gehienbat; gutxiengo batek (%10ek-%20k, eremuaren arabera) euskara eta gaztelania erabiltzen ditu eta gainerakoek (%20k-%40k, eremuaren arabera) batez ere gaztelania erabiltzen dute.

Familian, seme-alabekin euskara erabiltzen da gehienbat: %73k batez ere euskaraz hitz egiten dute haiekin, baina familiaren gainerako kideekin, euskararen erabilerak behera egiten du, gaztelania baino gehiago hitz egiten bada ere. Horrela, euskaldunen erdiak baino gehixeagok euskaraz hitz egiten du amarekin (%56), aitarekin (%53) eta senarrarekin edo emaztearekin (%51), eta %10ek inguruk bi hizkuntzak erabiltzen dituzte. Inkestatutako euskaldunen etxebizitzan erdian (%48) euskara da egunero erabiltzen den hizkuntza, seitik batean (%18) bi hizkuntzak berdintsu erabiltzen dira, eta gainontzeko herenean (%34) gaztelania da erabiliena.

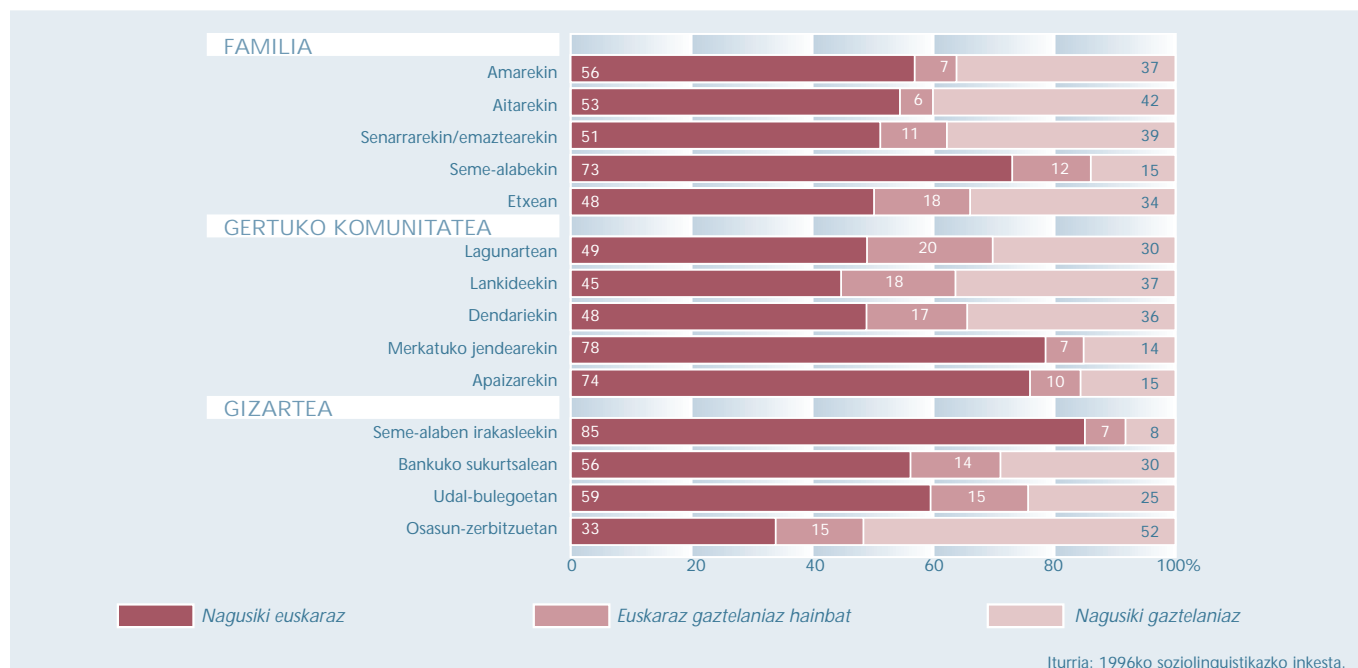
Gertuko komunitatean, euskara nagusi da erabilera-eremurik tradizionalenetan: lau euskaldunetik hiruk batez ere euskaraz hitz egiten dute merkatuan (%78) eta apaizarekin (%74); aldi berean, lagunekin eta gehien erabilitako dendetako saltzaileekin, eta, orobat, lankideekin ere, gehiago erabiltzen da euskara. Euskaldunen erdiak (%49) batez ere euskaraz hitz egiten du lagunekin eta bostetik batek (%20) euskaraz zein gaztelaniaz; proportzio horiek zertxobait txikiagoak dira (%45 eta %18, hurrenez hurren) lankideekiko harremanetan.

Erabilera-eremurik formalenetan, euskaldun gehienek (%85) nagusiki euskaraz hitz egiten dute seme-alaben irakasleekin, eta euskara gaztelania baino gehiago erabiltzen dute udal funtzionarioekin eta banku edo

aurrezki kutxetako langileekin. Euskaldunen erdiak baino gehiagok (%59) nagusiki euskara erabiltzen dute udal funtzionarioekin eta seitik batek (%15) euskara nahiz gaztelania; proportzio horiek pittin bat jaisten dira (%56ra eta %14ra zehazki) banku edo aurrezki kutxetako langileekiko harremanetan. Azkenik, euskaldunek osasun-zerbitzuekin dituzten harremanetan gaztelania da nagusi, nahiz eta hirutik batek (%33) gehienbat euskara erabili haiekin.

Azken bost urteotan euskararen erabilera maila beretsuan geratu da familia barruan, baina nabarmen hazi da lagunekin, lankideekin eta erabilera-eremurik formalenetan

EUSKARAREN ERABILERA EREMUKA. EAE (%) (Euskaldunak, 1996)

1991n egindako I. Soziolinguistikazko Inkestaren emaitzak kontuan hartuz gero eta bost urte besterik igaro ez diren arren, euskararen erabilera gorakada nabaria izan du, zenbait eremutan bereziki.

Familian, euskararen erabilera dextente egin du gora seme-alabekiko harremanetan, izan ere, sei puntuko igoera gertatu da haiekin batez ere euskaraz hitz egiten dutenen portzentaian; aldiz, hiru puntuko jaitsiera txikia gertatu da gurasoekiko eta senarrarekiko edo emaztearekiko harremanetan.

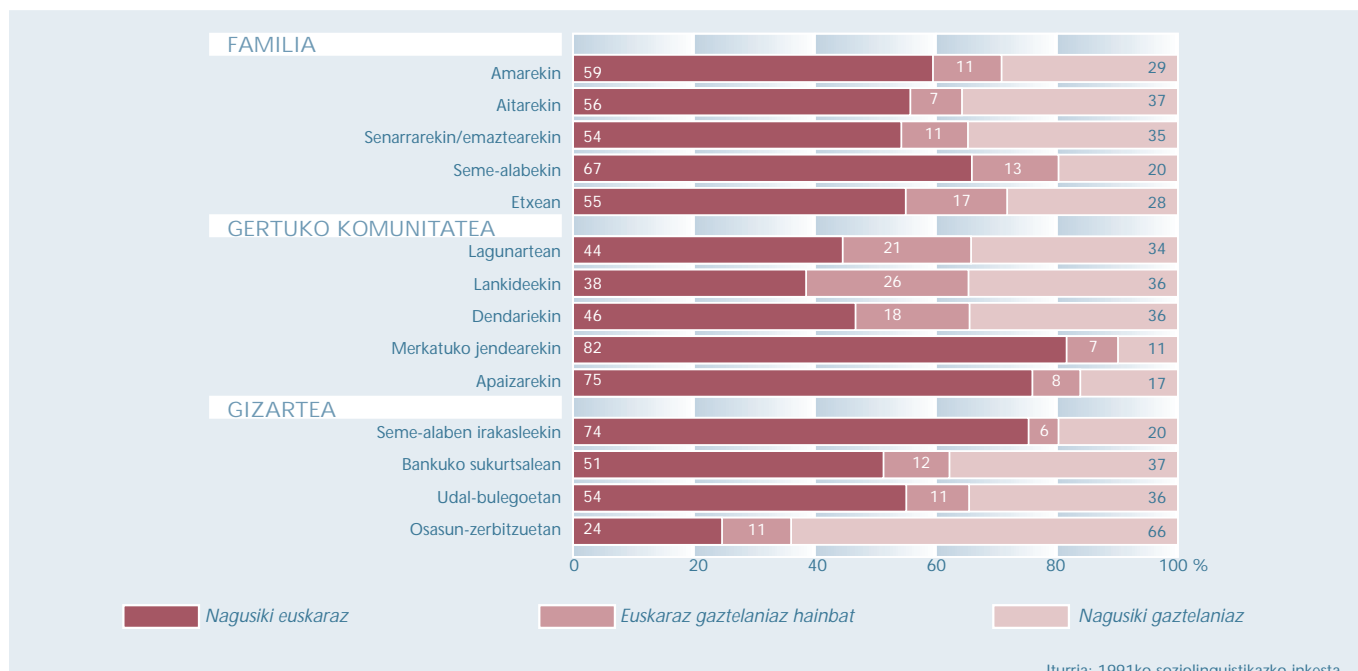
Nolanahi ere, gurasoekiko harremanetan antzeman den jaitsiera hori azken bost urteotan gure laginean sartu diren 16-20 urte bitarteko gazte euskaldun berrien belaunaldiak guraso erdaldunak dituelako

eta haiekin derrigorrez gaztelaniaz hitz egin behar dutelako gertatu da. Gainera, egoera hori hurrengo belaunaldian ere errepikatu egingo da, beraz, gurasoekiko harremanei dagokienez, euskararen erabilera portzentaia motel jaisten jarraituko du datozen urteetan, kopuru absolutuetan erabilera gora egingo duen arren.

Familiatik kanpo, nagusiki euskaraz hitz egiten dutenen portzentaia bost puntu hazi da lagunekiko harremanetan eta zazpi puntu lankideekiko harremanetan; bestalde, erabilera-eremurik formalenetan, bost puntuko igoera antzeman da udaleko eta banku edo aurrezki kutxetako langileekiko harremanetan, eta hamar puntuko seme-alaben irakasleekin eta osasun-zerbitzuekin izaten diren.

Laburbilduz, euskararen erabilera egonkortu egin da familian eta gora egiten du familia-eremutik urrundu ahala.

EUSKARAREN ERABILERA EREMUKA. EAE (%) (Euskaldunak, 1991)

Euskararen erabilera lurraldeka

Gipuzkoan euskara erabiltzen da gehienbat, Bizkaian bi hizkuntzak berdin eta Araban batez ere gaztelania

Araban gaztelania da euskaldun gehienen hizkuntzarik erabiliena.

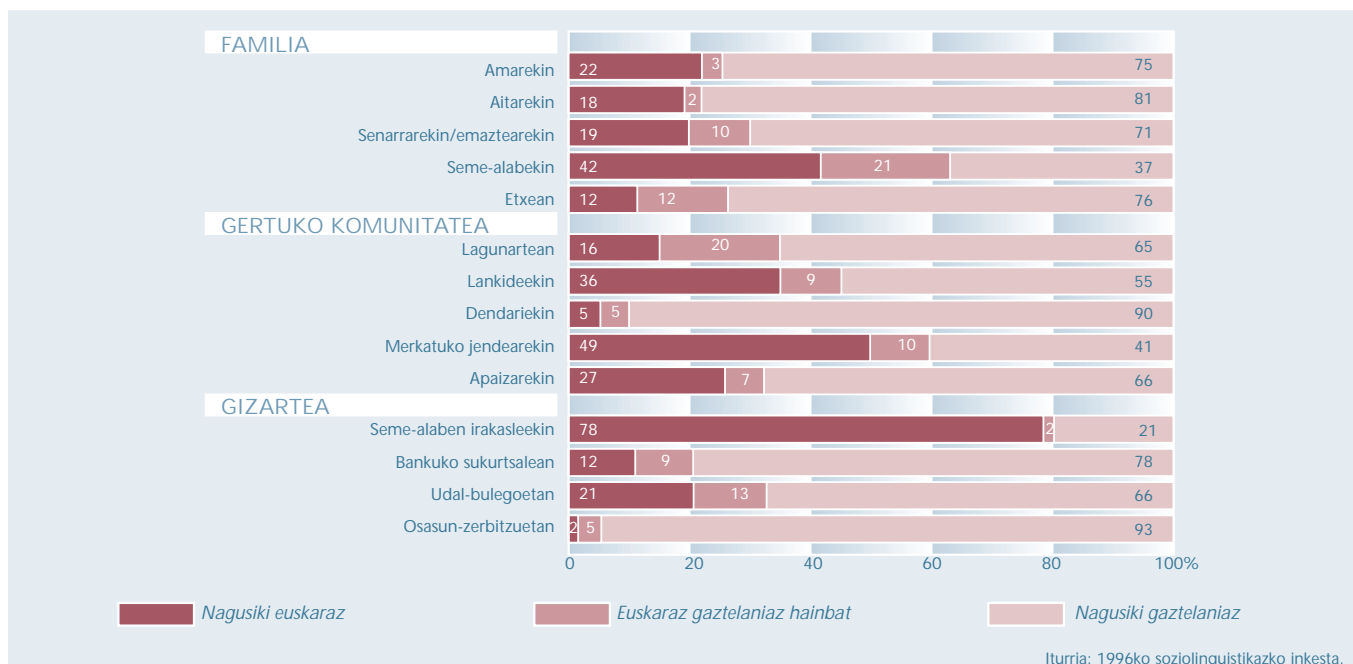
Familian, %20k gutxi gorabehera nagusiki euskara erabiltzen dute gurasoekin eta senarrarekin edo emaztearekin; gehiengoak (%75ek inguruk), berriz, gaztelania. Seme-alabekin, ordea, nagusiki euskaraz hitz

egiten dutenak (%42) gehiago dira gaztelaniaz hitz egiten dutenak baino (%37). Etxeko ohiko hizkuntza euskara da etxebizitzetatik %12tan, beste %12tan hizkuntza bata zein bestea erabiltzen dira eta %76tan gaztelania erabiltzen da nagusiki.

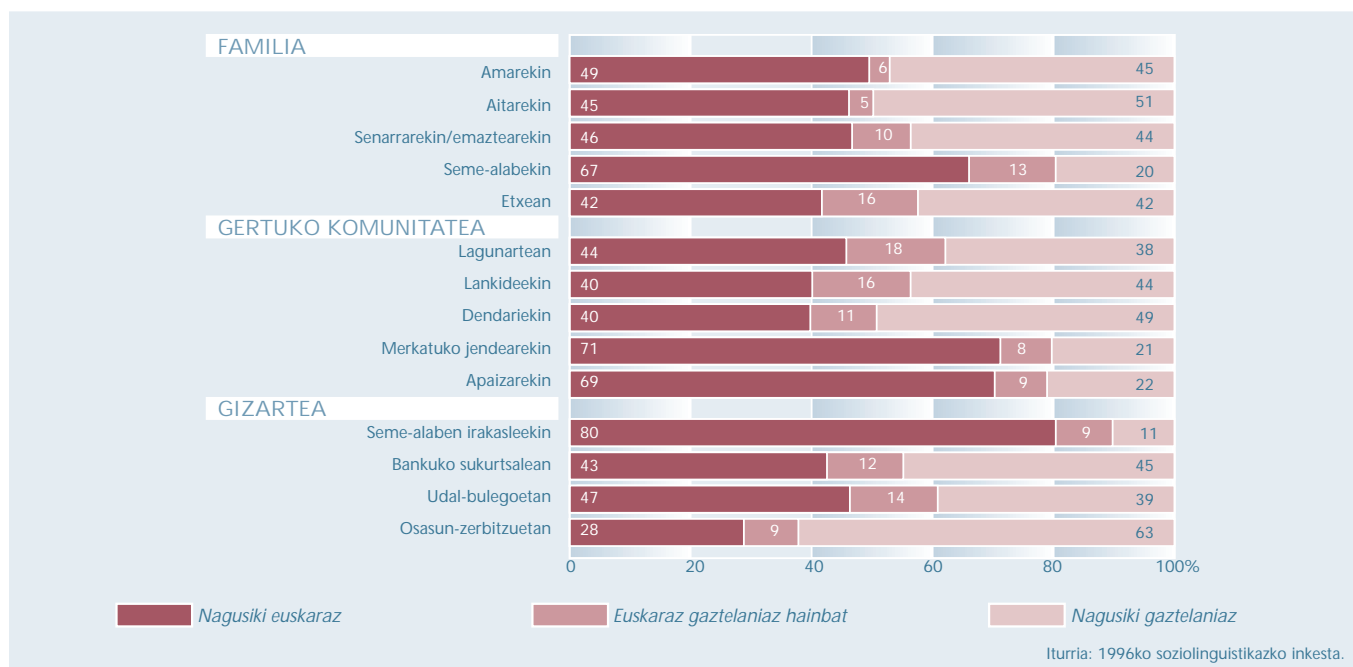
Gertuko komunitatean, euskara gaztelania baino gehiago hitz egiten da betiko merkatuetan eta ia ez da erabiltzen dendetan. Nahikoa garrantzitsua da laneko erabilera, %36k euskara erabiltzen baitute lankideekin; lagunekiko erabilera, aldiz, dexente txikiagoa da, %16k baino ez baitute euskara erabiltzen eta %20k euskara eta gaztelania.

Eremurik formalenetan, berriz, gehientsuenek euskaraz hitz egiten dute seme-alaben irakasleekin, baina ia inork ez osasun-zerbitzuetan. Udal funtzionarioekin, ordea, %21ek nagusiki euskara erabiltzen dute eta %13k euskara eta gaztelania. Azkenik, banku eta aurrezki kutxetako langileekin, euskara %12k erabiltzen dute eta bi hizkuntzak erabiltzen dituztenak %9 dira.

EUSKARAREN ERABILERA EREMUKA. ARABA (%) (Euskaldunak, 1996)

EUSKARAREN ERABILERA EREMUKA. BIZKAIA (%) (Euskaldunak, 1996)

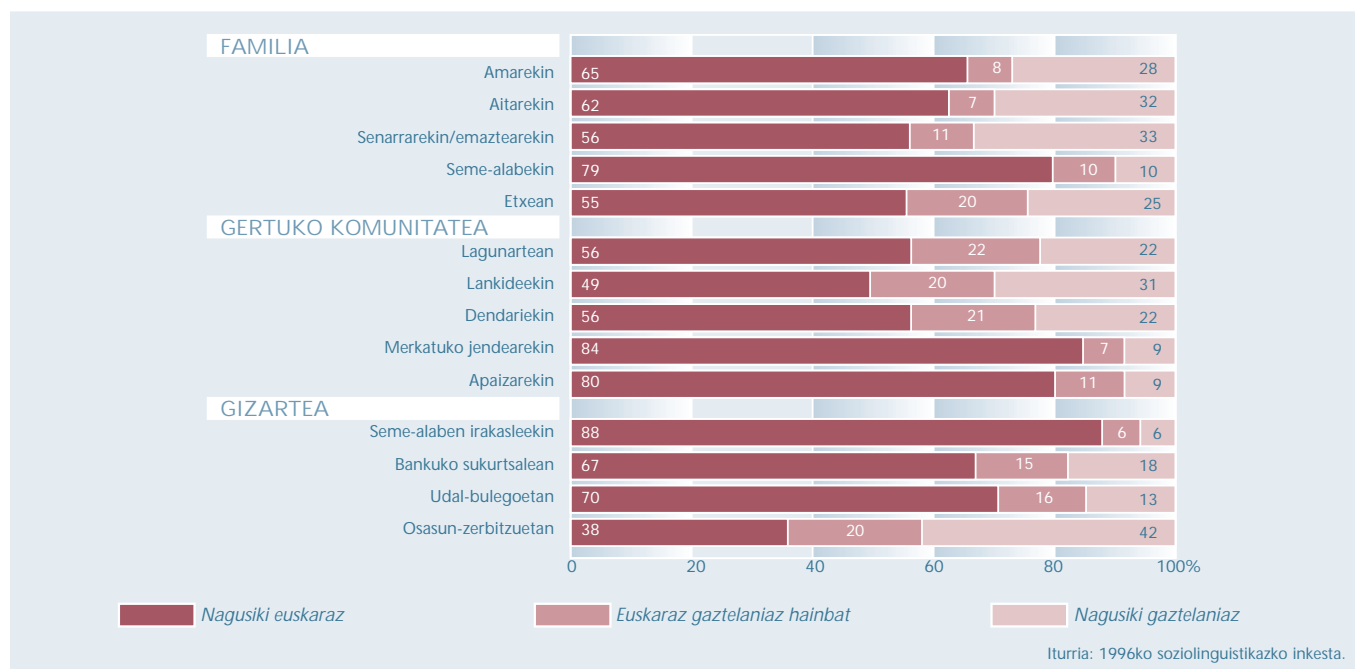
Bizkaian nolabaiteko parekotasuna dago alor desberdinetan euskara edo gaztelania erabiltzen duten euskaldunen proportzioan.

Ezkontidearekin eta gurasoekin euskara erabiltzen dutenen proportzioa eta gaztelania erabiltzen dutenena antzekoa da, baina seme-alabekin batez ere euskara erabiltzen da (%67). Etxebizitza guztietatik %42tan nagusiki euskaraz hitz egiten da, %42tan gaztelaniaz eta gainontzeko %16etan bi hizkuntzak erabiltzen dira.

Euskararen erabilera nagusi da merkatuan (%71) eta apaizarekin (%69). Lagunekin, gehiago dira euskaraz mintzo direnak (%44) gaztelaniaz hitz egiten dutenak baino (%38), baina lankideekin eta dendariekin gaztelaniaz hitz egiten dutenak gehixeago dira euskaraz hitz egiten dutenak baino.

Eremurik formalenetan, euskararen erabilera nagusi da seme-alaben irakasleekin harremanetan (%80), baina osasun-zerbitzuetan gaztelania da nagusi (%28). Azkenik, udal funtzionarioekin euskaraz gehixeago hitz egiten da gaztelaniaz baino, eta bi hizkuntzak hein berean erabiltzen dira banku edo aurrezki kutxetako langileekin.

EUSKARAREN ERABILERA EREMUKA. GIPIZKOA (%) (Euskaldunak, 1996)

Gipuzkoan euskaldun gehienek nagusiki euskara erabiltzen dute.

Familian, %79k nagusiki euskara erabiltzen dute seme-alabekin, %65ek amarekin, %62k aitarekin eta %56k senarrarekin edo emaztearekin. Gainera, %10ek gutxi gorabehera euskara eta gaztelania erabiltzen dituzte. Etxebizitza guztietatik %55etan euskaraz hitz egiten dute nagusiki, %20tan euskaraz eta gaztelaniaz eta gainontzeko %25etan gaztelaniaz.

Familiatik kanpo, gehientsuenek nagusiki euskara erabiltzen dute merkatuan eta apaizarekin, erdiak baino gehiagok lagunekin eta dendariekin, eta erdiak lankideekin. Gainera, bostetik batek euskara eta gaztelania erabiltzen ditu.

Esparrurik formalenetan, euskara erabiltzen da seme-alaben irakasleekin eta hirutik batek udaletxean eta bankuetan ere erabiltzen du. Osasun-zerbitzuekin, aldiz, halako parekotasuna dago euskara (%38) edo gaztelania (%42) erabiltzen dutenen artean.

Euskararen erabileran eragiten duten faktoreak

Euskararen erabileran, norberaren harreman-sareko euskaldunen dentsitatea eta hizkuntza-gaitasun erlatiboa dira funtsezko faktoreak

1991n eginiko I. Soziolinguistikazko Inkestan euskararen erabileran eragina duten faktoreen azterketa sakona egin zen, etxeko, laneko eta lagunekiko erabilera erreferentziatza hartuz. Oraingo honetan egindako azterketak berretsi egin ditu 1991n ateratako ondorioak.

Euskararen erabileran eragina duten faktore nagusiak bi dira:

- Bata, sozioestruturala, hau da, harreman-sareko euskaldunen dentsitatea, esparru soziolinguistikoarekin oso zerikusi handia duena.
- Bestea, psikolinguistikoa, hau da, hizkuntza-gaitasun erlatiboa, edo, bestela esanda, euskaraz edo gaztelaniaz moldatzeko erraztasun handiagoa edo txikiagoa izatea (lehen hizkuntzarekin zerikusi handia duena).

Euskararen erabilerak eta harreman-sareko euskaldunen dentsitateak duten koerlazioa 0,70ekoa da etxeko erabileran, 0,71koa lagunekin eta 0,80koa lanean; aldiz, hizkuntza-gaitasun erlatiboarekiko koerlazioa 0,62koa da etxeko erabileran, 0,61ekoa lagunekin eta 0,31koa lanean. Hau da, koerlazioak nahikoa handiak dira eta harreman-sareko euskaldunen dentsitatea da faktore nagusia, batez ere euskara lankideekin erabiltzeko orduan.

Beste faktore batzuk ere, adina eta euskararen erabilera bultzatzeari buruzko jarrera

esaterako, loturik daude erabilerarekin, baina askoz neurri txikiagoan. Koerlazioa 0,30ekoa da adinerako eta 0,25ekoa jarrerarako. Gainera, koerlazio horiek dexente txikiagoak dira harreman-sarearen eta hizkuntza-gaitasun erlatiboaren eragina ezeztatzen denean. Beste era batera esanda, harreman-sareko euskaldunen dentsitatea eta hizkuntza-gaitasun erlatiboa berdintsu mantentzen direnean, euskararen erabileran ez dago aldaketa handirik adinaren arabera edo euskararen erabilera suspertzeari buruzko jarreraren arabera.

Irudiak etxeko, lagunekiko eta laneko erabileraren batez besteko balioak azaltzen ditu harreman-sareko euskaldunen dentsitatearen arabera. Bertan, argi ikus daiteke euskaldunen dentsitateak eragin erabakigarria duela euskararen erabileran.

Etxean, lagunartean edo lantokian euskaraz denek dakitenean, euskaraz hitz egiten da nagusiki. Baina nahikoa da norbaitek euskaraz ez jakitea etxean nagusiki gaztelaniaz hitz egin dadin, eta lagunartean eta lantokian bi hizkuntzak erabil daitezten.

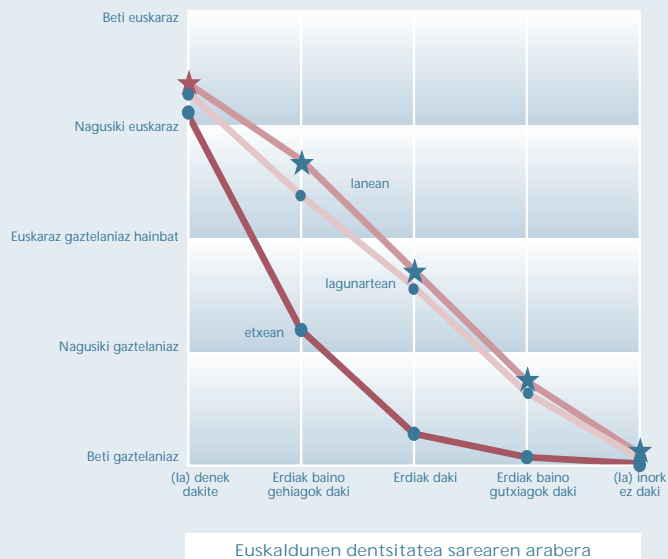
Zalantzarik gabe esan daiteke norberaren harreman-sareko euskaldunen dentsitatean gutxieneko maila edo atalasea dagoela. Gutxieneko maila horren azpitik ez da euskararen erabilera bermatzen. Familian, maila hori oso argia da: denek jakin behar dute euskaraz, nahikoa baita batek ez jakitea erabilera nabarmen gutxitzeko. Lagunartean eta lantokian behar bada ez da ezinbestekoa denek euskaraz jakitea erabilera hori ziurtatzeko, baina bai ordea gehienek jakitea.

Eta erabilerako bigarren faktore eragingarriari (hots, hizkuntza-gaitasun erlatiboari) dagokionez, irudian ikus daitekeen bezala:

- euskaraz hobeki moldatzen diren euskaldunek ia beti hitz egiten dute euskaraz etxean eta lagunekin, baina ez hainbeste lantokian;
- bi hizkuntzetan berdintsu moldatzen direnek euskaraz zein gaztelaniaz hitz egiten dute hiru alorretan, euskara proportzio handiagoan erabiltzen badute ere;
- gaztelaniaz hobeki moldatzen diren euskaldunek, ordea, gaztelania erabiltzen dute batez ere.

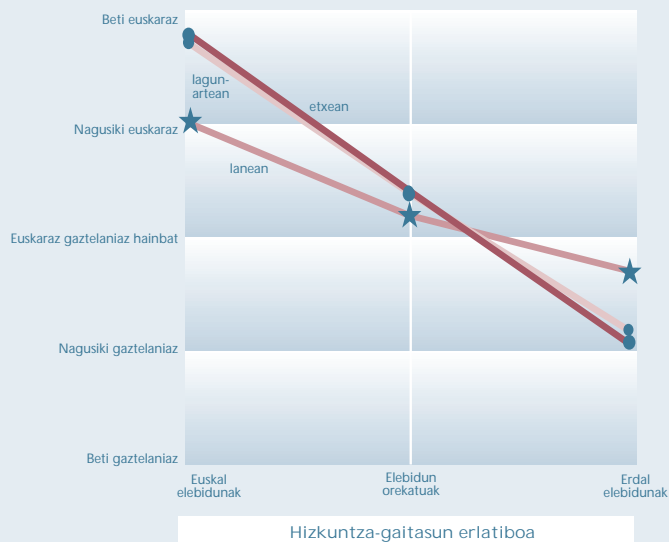
Halaber, irudiak erakusten du lantokian hizkuntza-gaitasun erlatiboak duen garrantzia familian eta lagunartean baino txikiagoa dela.

HIZKUNTZAREN ERABILERA EUSKALDUNEN DENTSITATEAREN ARABERA. EAE (Euskaldunak, 1996)

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

HIZKUNTZAREN ERABILERA HIZKUNTZA-GAITASUN ERLATIBOAREN ARABERA. EAE (Euskaldunak, 1996)

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

Euskararen erabilera adinaren arabera

Oro har, euskara gutxiago erabiltzen da adinak behera egin ahala

Lehenago aztertu diren hiru alorretatik (familia, lagunartea eta lantokia), lagunartea da egokiena adinaren arabera erabilera aztertzeko, pertsona gehienek adin bereko edo beretsuko lagunak izaten dituztelako; aldiz, etxean edo lantokian belaunaldi desberdinetako pertsonak bizi dira normalean.

Horregatik, lehenik eta behin eta sakonkiago lagunarteko euskararen erabilera aztertuko da adinaren arabera.

a) Lagunarteko erabilera

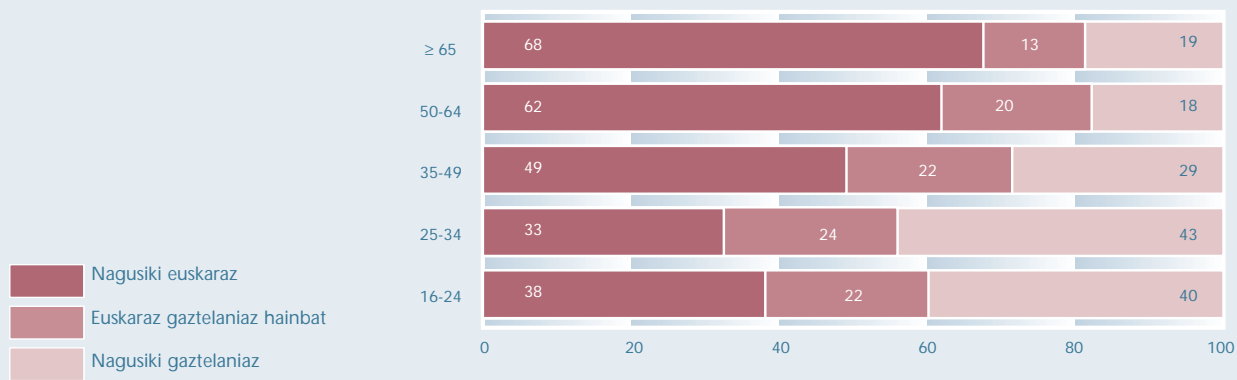
16-24 urte bitartekoen artean, euskararen erabilera handiagoa da aurreko belaunaldian (25-34 urte bitartekoan) baino

Joera orokorra da euskararen erabilera txikiagoa izatea adinean behera egin ahala. Izan ere, lagunekin nagusiki euskaraz hitz egiten dutenak ia hirutik bi dira 50 urte edo gehiagokoen artean, erdia 35-49 urte bitartekoen artean eta hirutik bat 25-34 urte bitartekoen artean. Alabaina, 16 eta 24 urte bitarteko gazteen artean joerak kontrako bidea hartu eta gora egiten du nagusiki euskaraz hitz egiten dutenen proportzioak, igoera hori bost puntukoa besterik ez bada ere.

Beheranzko joera hori, beti ere bakoitzak duen erabilera-mailaren barruan, Euskal Autonomia Erkidegoko hiru lurraldeetan aurkitzen da 25-34 urte bitarteko taldera iritsi arte. Lurraldeen arteko desberdintasunak 16-24 urte bitarteko adin-taldearekin hasten dira. Izan ere, Gipuzkoan joerak kontrako bidea hartu eta 12 puntuko igoera garrantzitsua aurkitzen da. Araban eta Bizkaian, ordea, esandako jaitziera hori moteldu baino ez da egiten, beraz, euskararen erabileraren portzentaia aurreko adin-taldeko ia berbera da. Bi lurraldeotan, seguru aski ondoko belaunaldian aldatuko da joera, hau da, orain 16 urte baino gutxiago dituzten gazteekin.

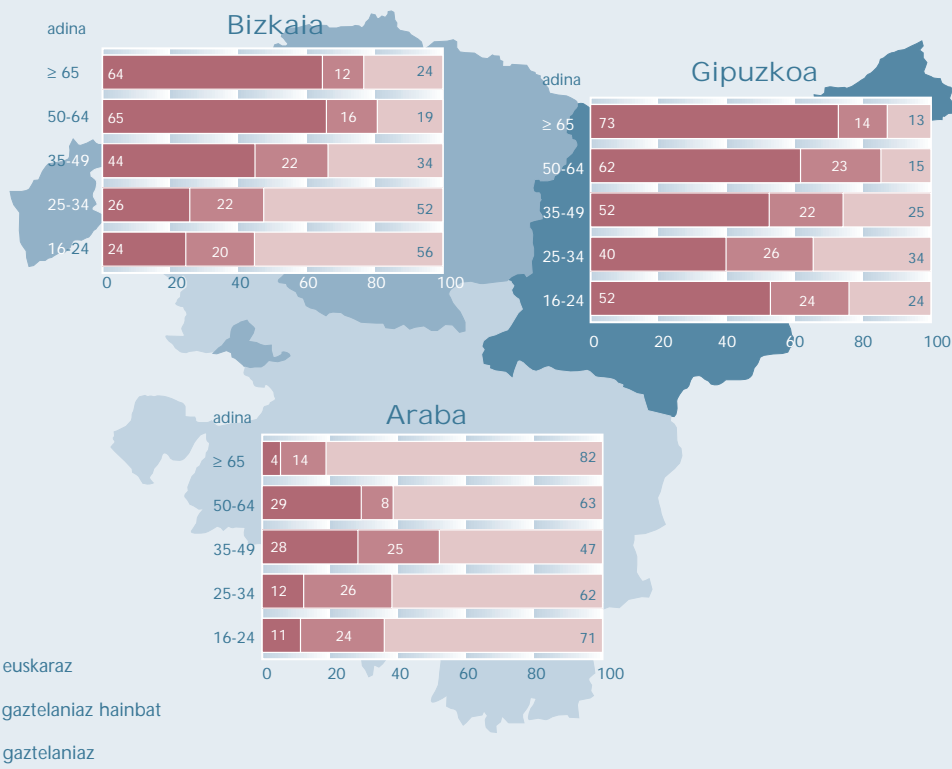
Euskal Autonomia Erkidegoan, 16-24 urte bitarteko gazteen artean euskara gehiago erabiltzen da, batetik, eta batez ere, adin-talde horretan handiagoa delako lagunarteko euskaldunen dentsitatea aurreko belaunaldian baino, eta bestetik, baina maila txikiagoan, gehiago direlako euskaraz hobeto moldatzen diren euskaldunak.

EUSKARAREN ERABILERA LAGUNARTEAN ADINAREN ARABERA. EAE (%) (Euskaldunak, 1996)

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

EUSKARAREN ERABILERA LAGUNARTEAN ADINAREN ARABERA LURRALDEKA. (%) (Euskaldunak, 1996)

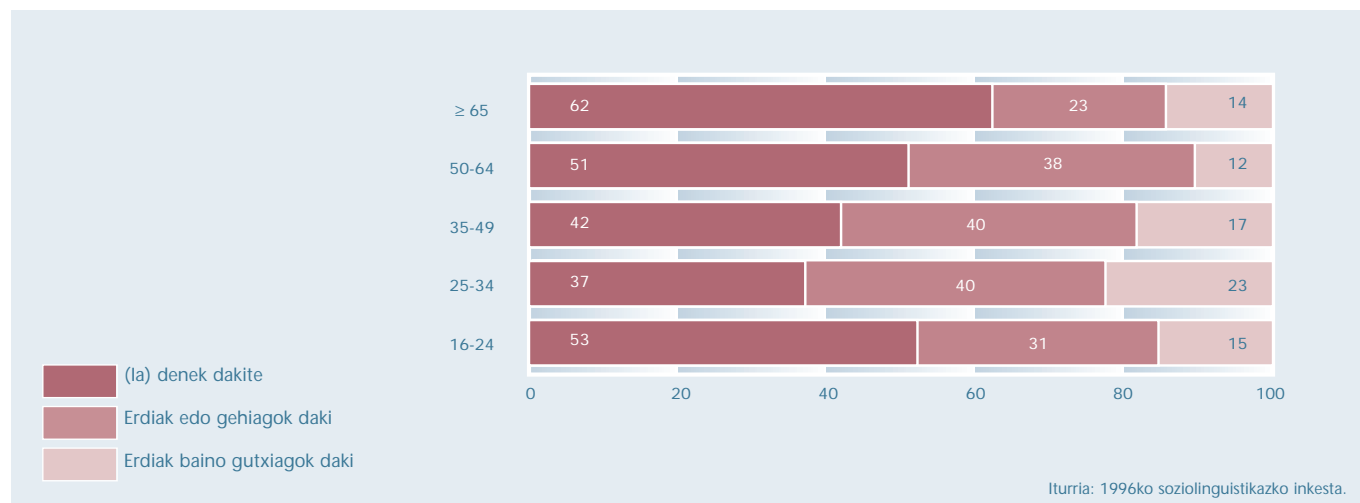

Iturria: 1996ko soziolinguistikazko inkesta.

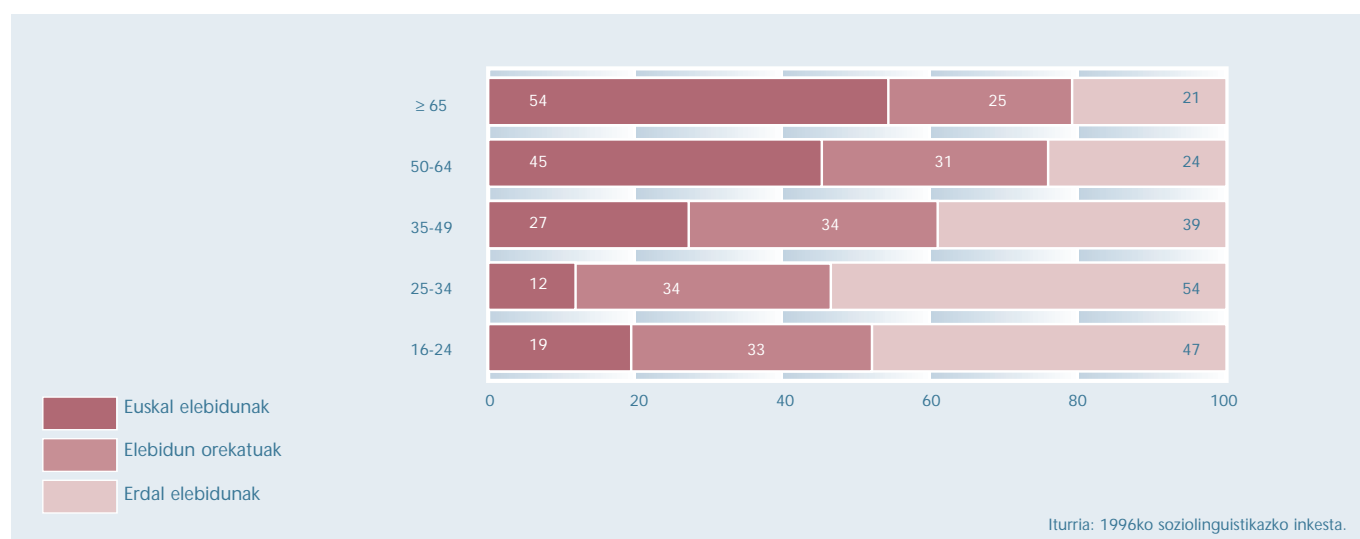
Ondoko bi irudietan Euskal Autonomia Erkidego osoko euskaldunen multzoan lagunarteko euskaldunen dentsitatean eta hizkuntza-gaitasun erlatiboan adinaren arabera dauden gorabeherak ikus daitezke,

eta biek argi erakusten dute gorabehera horiek adinaren araberrako erabileran daudenen berdintsuak direla, 16 eta 24 urte bitarteko gazteen artean gertatzen den joera-aldaketa eta guzti.

EUSKARAREN EZAGUTZA LAGUNARTEAN ADINAREN ARABERA. EAE (%) (Euskaldunak, 1996)

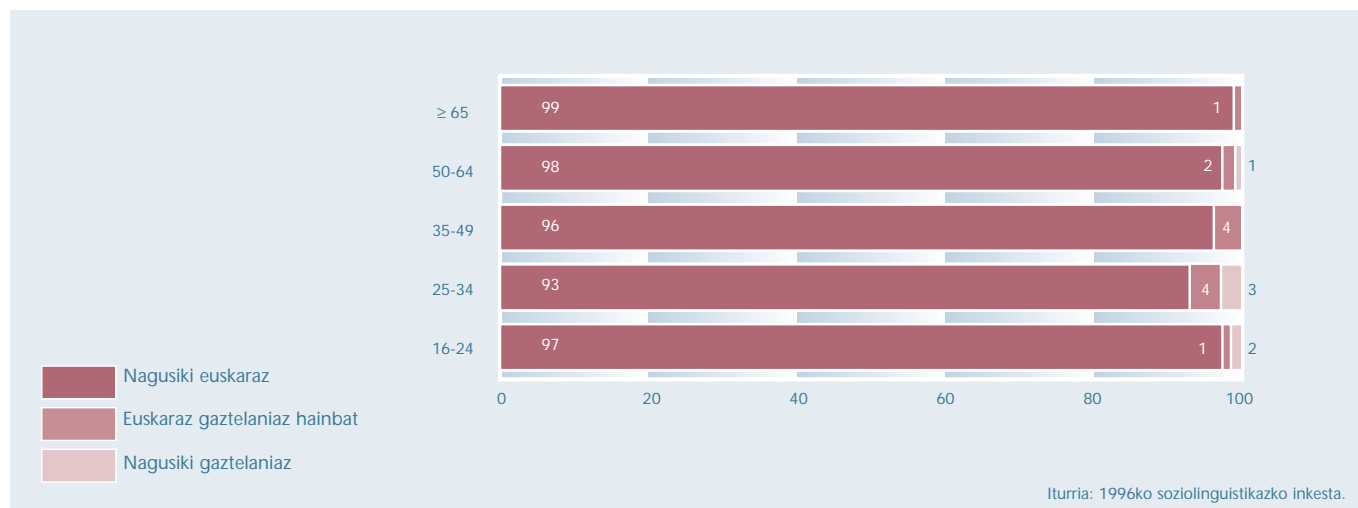
HIZKUNTZA-GAITASUN ERLATIBOA LAGUNARTEAN ADINAREN ARABERA. EAE (%) (Euskaldunak, 1996)

Egia esanda, gertatzen dena da euskararen erabilera adinaren arabera dagoen aldaketa harreman-sareko euskaldunen dentsitatean eta hizkuntza-gaitasun erlatiboan, hau da, erabilera bi faktore eragingarrietan, adinaren arabera ematen den aldaketaren ondorio dela. Are gehiago, euskararen erabilera adinaren arabera dauden aldeak ia erabat desagertzen dira harreman-sarearen eta hizkuntza-gaitasun erlatiboaren eragina ezabatzen denean.

Hori argi ikusten da ondoko irudian. Izan ere, bertan azaltzen da zein neurritan erabiltzen den euskara lagunarteko guztiek euskaraz dakitenean eta guztiak euskaraz gaztelaniaz baino hobeto moldatzen direnean. Ia ez dago aldaketarik erabilera, baina, hori bai, adinaren arabera gertatzen diren aldaketa txiki horiek lehenago esandako bidetik doaz, hots, euskararen erabilera jaitsi egiten da adinean behera egin ahala, joera hori gazteenen artean aldatzen den arte.

EUSKARAREN ERABILERA LAGUNARTEAN ADINAREN ARABERA. EAE (%) (Euskara denek edo ia denek dakitenean eta euskaraz errazago hitz egiten dutenean, 1996)

b) Etxeko erabilera

Etxean euskara gutxiago erabiltzen da adinak behera egin ahala

Lamilian adinaren arabera euskara zein mailatan erabiltzen den aztertzeko orduan, eragin nabarmeneko bi zertzelada izan behar dira kontuan:

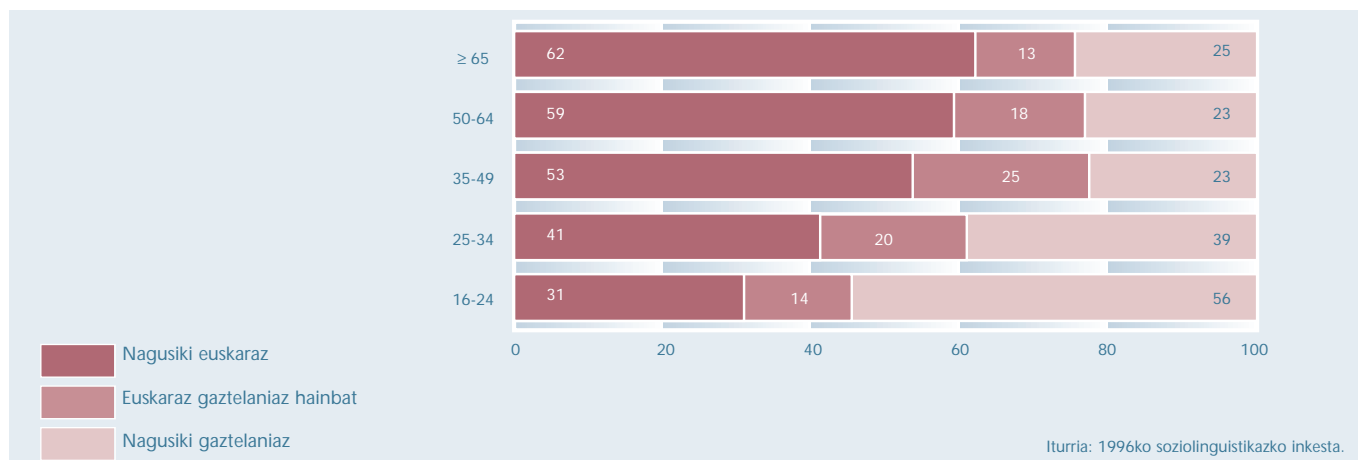
- Batetik, inkestatuaren adinak ez duela islatzen haren etxebizitzan bizi direnen adina, etxe berean belaunaldi desberdineko pertsonak bizi baitira normalean. Nolanahi ere, inkestatuak 30 edo 35 urte baino gehiago dituenean, badago halako erlazio bat pertsona inkestatuaren adinaren eta etxebizitzako batez besteko adinaren artean. Baina adin horren azpitik erlazio hori alderantzizkoa da, gazte gehienak gurasoekin bizi baitira.

- Bestetik, euskaldun berri gehienak, hau da lehen hizkuntza gaztelania izanik euskara ikasi duten gehienak gazteak direla eta familia-giro erdalduna dutela.

Kontuan izan beharreko bi zehaztasun horiek egin eta gero, irudian ikus daitekeen bezala, etxeko erabilerak behera egingo du inkestatuaren adina txikiagoa den neurrian. Izan ere, 64 urtetik gorako euskaldunen etxebizitza guztien artean %62an euskaraz hitz egiten dute nagusiki, baina portzentaia hori apur bat txikiagoa da 50-64 urte bitarteko euskaldunen etxeetan (%59) eta 35-49 urte bitartekoenetan (%53), eta dexente txikiagoa 35 urtetik beherako euskaldunen etxeetan: %41ekoa 25 eta 34 urte bitarteko artean eta %31koa 16 eta 24 urte bitarteko gazteen kasuan.

35 urtetik beherako gazteen etxeetan euskararen erabilera antzematen den jaitsiera handi hori azaltzeko, kontuan izan behar da euskaldun berriek, oro har, 35 urte baino gutxiago dituztela eta familia gehienbat erdalduna dutela.

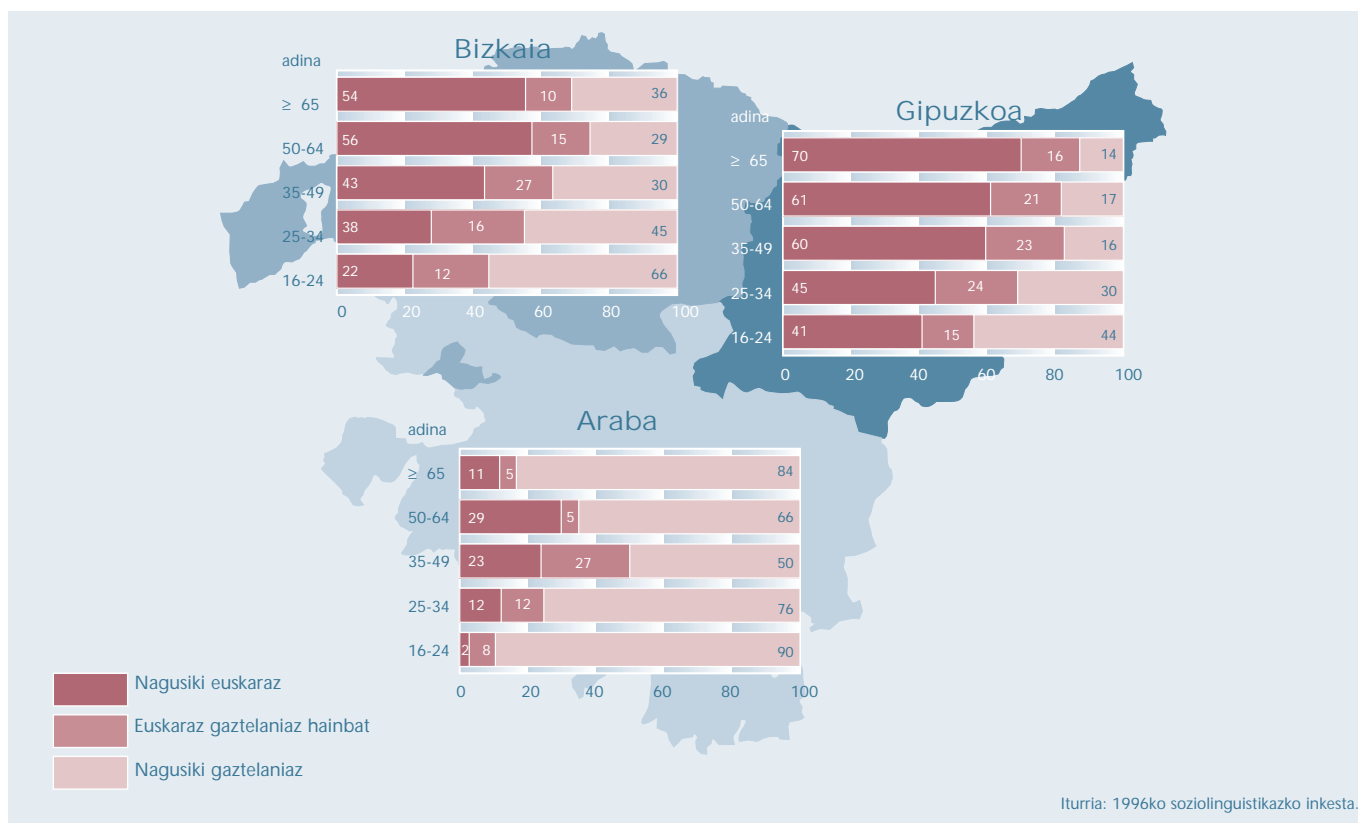
EUSKARAREN ERABILERA ETXEAN ADINAREN ARABERA. EAE (%) (Euskaldunak, 1996)

Euskal Autonomia Erkidegoko hiru lurraldeetan ere, bakoitzak duen erabilera-mailaren barruan beti ere, aurkitzen da esandako beheranzko joera hori adinaren araberrako etxeko erabileran. Jaitsiera arinagoa da 35 urtetik gorako

euskaldunen etxeetan eta bizkorragoa, ostera, 35 urtetik beherako gazteenetan. Gipuzkoan, ordea, etxeko erabileraren jaitsiera txikiagoa da, lau puntukoa baino ez, 16 eta 24 urte bitarteko gazteen artean, gazte euskaldun guztien arteko euskaldun berrien proportzioa dexente txikiagoa baita beste bi lurraldeetan baino.

EUSKARAREN ERABILERA ETXEAN ADINAREN ARABERA LURRALDEKA (%) (Euskaldunak, 1996)

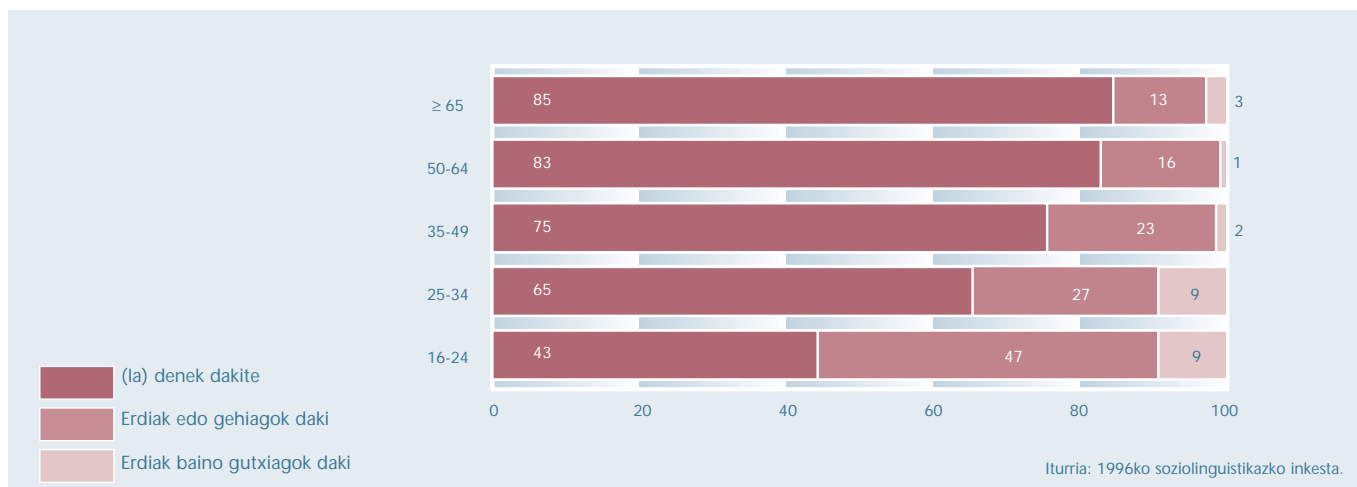

Ondoko irudian, Euskal Autonomia Erkidegoko euskaldun guztiak kontuan hartuz, pertsona inkestatuaren adinaren arabera etxeke euskaldunen dentsitatean izan diren aldaketak jasotzen dira. Bertan ikus daiteke adinarekin batera etxeke euskaldunen proportzioan dagoen beherakada euskararen erabileran dagoenaren antzekoa dela, hots, arina asieran eta bizkorra 35 urtetik beherakoan artean. Lehenago azaldu den bezala, familia-giro ia erabat erdalduna duten gazte euskaldun berrien ugaltze handian bilatu behar da jaitziera bizkor horren arrazoia.

Etorkizun hurbilean, familia erdalduneko gazte euskaldun berrien ugaltze horrek jarraituko duenez gero, euskaldun gazteen etxetan euskararen erabilera behera egiten jarraituko du, edo, gehienez ere, jaitziera hori moteldu egingo da, Gipuzkoan gertatzen ari den bezala. Horrenbestez, euskararen erabilera etxean beherakada txikia izango du portzentaian, azken bost urteotan hartutako bide beretik. Baina hazkunde-krisia baino ez da, atzerakada hori kide euskaldunak dauzkaten familien kopurua handitzearen ondorioa baita.

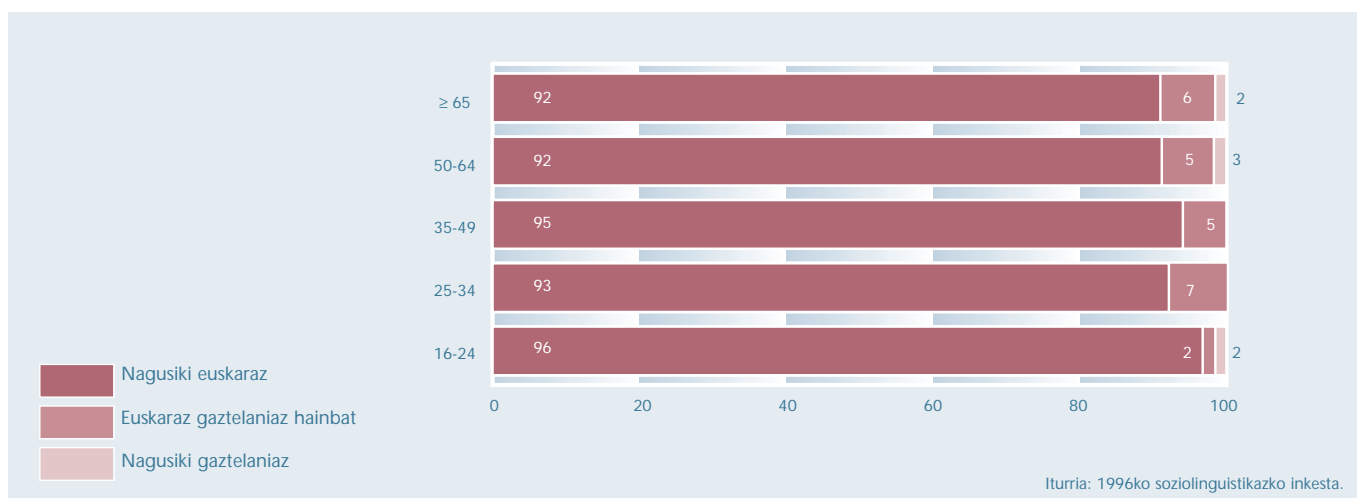
EUSKARAREN EZAGUTZA ETXEAN ADINAREN ARABERA. EAE (%) (Euskaldunak, 1996)

Bukatzeko, lagunarteko erabileraren kasuan ikusten genuen bezala, harreman-sareko euskaldunen dentsitatearen eta hizkuntza-gaitasun erlatiboaren eragina kenduz gero, ozta-ozta ikusten da

aldaketarik euskararen etxeko erabileraren adinaren arabera; hori behintzat erakusten du ondoko irudiak, zeinetan jasotzen baita euskararen etxeko erabilera kide guztiak euskaldunak direnean eta inkestatuak euskaraz hobeto moldatzen direnean gaztelaniaz baino.

EUSKARAREN ERABILERA ETXEAN ADINAREN ARABERA. EAE (%) (Euskara denek edo ia denek dakitenean eta euskaraz errazago hitz egiten dutenean, 1996)

c) Laneko erabilera

Lankideen arteko euskararen erabilerak ez du zerikusirik adinarekin

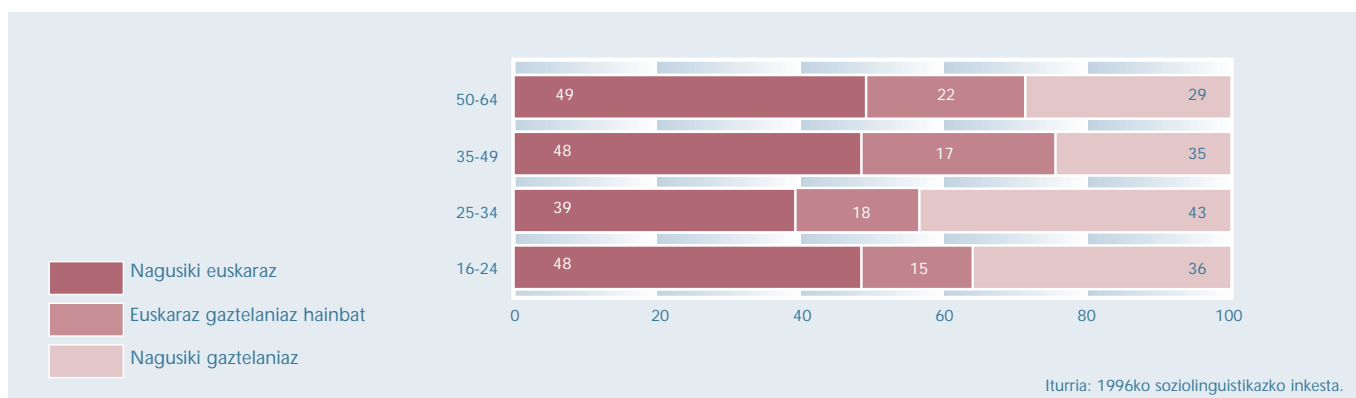
Bukatzeko, gaingiroki ikusiko da euskara nola erabiltzen den lankideekin inkestatuaren adinaren arabera. Dena dela, ezer baino lehen esan dezagun halako distortsioa egon daitekeela gure azterketan, familiarekin

gertatzen den bezala, lankideak belaunaldi desberdinekoak izan daitezkeelako.

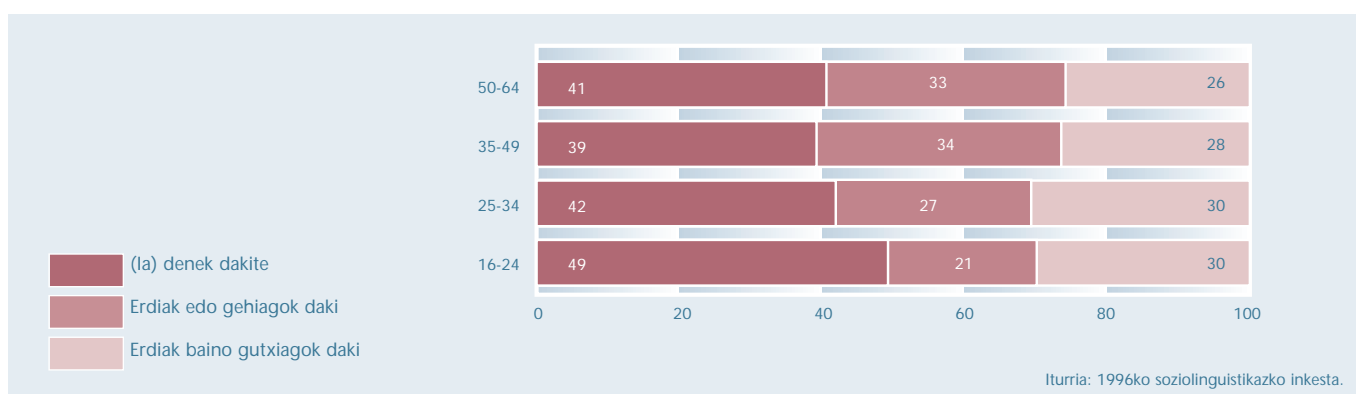
Irudian ikus daitezkeen bezala, lankideen arteko harremanetan ez dago gorabehera handirik inkestatuaren adinaren arabera euskararen erabileran. Nagusiki euskaraz mintzatzen direnen proportzioa %48koa da adin-talde guztietan, 25 eta 34 urte bitartekoan izan ezik, horretan %39raino jaisten baita.

Lankideen arteko euskararen erabileran adinaren arabera alderik ez egotearen arrazoa zera da, lantokiko euskaldunen dentsitatean ere alde handirik ez dagoela inkestatuaren adinaren arabera.

EUSKARAREN ERABILERA LANKIDEEN ARTEAN ADINAREN ARABERA. EAE (%) (Euskaldunak, 1996)

EUSKARAREN EZAGUTZA LANKIDEEN ARTEAN ADINAREN ARABERA. EAE (%) (Euskaldunak, 1996)

Atzerakada handiaren ondoren eta 16 eta 24 urte bitartekoen artean geldiene bat izan eta gero, 16 urte baino gutxiagoko gazteen artean goraka doa lehen hizkuntza euskara eta euskara zein gaztelania dituztenen proportzioa. Joera-aldaketa hori euskara biziberritzen ari dela erakusten du, eta horren zergatia azaltzeko esan behar da gaur egun ia ez dela galerarik gertatzen gurasoek seme-alabei euskara transmititzean.

Lehen hizkuntza euskara edo euskara eta gaztelania izan dituztenen artean, euskara partzialki edo gutzit galdu dutenak gero eta gutxiago dira adinak behera egin ahala. Galera hori murriztearekin batera, lehen hizkuntza gaztelania dutenen artean nabarmenki ari da ugaltzen eskolan edo helduentzako irakaskuntzaren bidez euskara ikasi dutenen kopurua.

Hizkuntza-gaitasunari buruzko datuak 1991n egin zen I. Soziolinguistikazko Inkestan lortutakoekin konparatzen baditugu, argi azaltzen da elebidunak 37.000 gehiago direla eta elebidun hartzaileak 140.000 gehiago; bestalde,

euskaldun elebakarrak 8.000 pertsona gutxiago dira egun, eta erdaldun elebakarrak 130.000 gutxiago.

Euskara hiru lurraldeetan ari da berreskuratzen, batez ere elebidunek eta, bereziki, elebidun hartzaileek gazteen artean izan duten gorakadari esker.

Hizkuntza-gaitasunak adinaren arabera duen bilakaera aztertzean ere antzeko joera ikus dezakegu Euskal Autonomia Erkidegoko hiru lurraldeetan:

- Euskaldun elebakarrak (Arabaren ez daudenak) 64 urtetik gorako pertsonak dira gehienbat; talde hori, beraz, desagertuz doa, 1991n egin zen I. Soziolinguistikazko Inkestatik ateratako datuekin egindako konparaketak erakusten duten bezala.
- Elebidunen proportzioa txikiagoa da 35 eta 64 urte bitartekoen artean 64 urtetik gorako pertsonen artean baino, baina proportzio hori dexente igotzen doa gazteen artean, batez ere 25 urtetik beherako artean.
- Elebidun hartzaileen kopuruak nabarmenki egiten du gora gazteen artean.
- Erdaldun elebakarren kopurua asko jaisten da gazteen artean, elebidunen eta, batik bat, elebidun hartzaileen gorakadaren eraginez.

Hizkuntza-gaitasun erlatibori dagokionez, elebidunen arteko herena baino gehiago hobeto mintzatzen da gaztelaniaz euskaraz baino eta portzentaia hori handituz doa adinean behera egiten den heinean. Gipuzkoan, joera hori nabarmenki aldatzen da gazteen artean.

Hiritarren erdia ados dago euskararen ikaskuntza eta erabilera bultzatzearen aldeko neurriak hartzearekin, eta seitik bat bakarrik dago horren aurka. Emaizta hauek duela bost urteko I. Soziolinguistikazko Inkestan lortu zirenen antzekoak dira.

Hiritar gehienek on irizten diote irakaskuntzan eta administrazioaren euskalduntzean Eusko Jaurlaritzak daraman hizkuntza-politikari. Aztertu diren talde guztiek ontzat jotzen dute, argi eta garbi, Eusko Jaurlaritzaren hizkuntza-politika. Talde horien artean, gainera, ez dago alde handirik. Aitzitik, iritzi kritikoagoa dute euskaldunek eta gazteek "gutxi egin dela" uste dutelako, eta, arabarrez gain, erdaldun elebkarrek eta etorkinek "urrutiegia iritsi dela" uste dutelako.

Euskal Autonomia Erkidegoko euskaldunek familian, gertuko komunitatean eta zenbait eremu formalagotan, euskara gehiago erabiltzen dute gaztelania baino. Azken bost urteotan euskararen erabilera maila beretsuan geratu da familia barruan, baina nabarmen hazi da lagunekin, lankideekin eta erabilera-eremurik formalenetan.

Lurraldeka euskaldunen hizkuntza-erabileran alde nabarmenak daude eremu batetik bestera, hizkuntza-gaitasun erlatiboan eta sareko euskaldunen dentsitatean diren maila desberdinek eraginda. Horrela, Gipuzkoan euskara erabiltzen da gehienbat, Bizkaian nolabaiteko parekotasun bat dago eta Araban gehienbat gaztelania.

Joera orokorra da euskararen erabilera txikiagoa izatea adinean behera egin ahala. Izan ere, lagunekin nagusiki euskaraz hitz egiten dutenak ia hirutik bi dira 50 urte edo gehiagokoan artean, erdia 35 eta 49 urte bitartekoan artean eta hirutik bat 25 eta 34 urte bitartekoan artean. Alabaina, 16 eta 24 urte bitarteko gazteen artean joerak kontrako bidea hartu eta gora egiten du (Gipuzkoan 12 puntu igotzen delako) nagusiki euskaraz hitz egiten dutenen proportzioak, igoera hori bost puntukoa besterik ez bada ere.

Euskal Autonomia Erkidegoan, 16 eta 24 urte bitarteko gazteen artean euskara gehiago erabiltzen da, batetik, eta batez ere, adin-talde horretan handiagoa delako lagunarteko euskaldunen dentsitatea aurreko belaunaldian baino, eta bestetik, baina maila txikiagoan, gehiago direlako euskaraz gaztelaniaz baino hobeto moldatzen diren euskaldunak.

Azken bost urteotan euskararen erabilera maila beretsuan geratu da familia barruan 35 urtetik beherako gazteen etxeetako euskararen erabilera jaitxi delako. Jaitziera hori azaltzeko, kontuan izan behar da euskaldun berriek, oro har, 35 urte baino gutxiago dituztela eta familia gehienbat erdalduna dutela.

